

GRÖNSKA I STRUKTUR

EN STUDIE OM GRÖNSKANS ANVÄNDNING OCH TOLKNING I PLANDOKUMENT

BTH, Blekinge Tekniska Högskola

Författare: Ida Andersson

Titel: Grönska i struktur

- En studie om grönskans användning och tolkning i plandokument

Program: Fysisk Planering

Handledare: Alina Lidén

Kurskod: FM1473

Kurstitel: Kandidatarbete

Omfattning: 15 högskolepoäng

Nivå och Fördjupning: G2E

Utgivningsort: Karlskrona

Datum: 23 Maj 2018

The Swedish School of Planning
BLEKINGE INSTITUTE OF TECHNOLOGY

Sammanfattning

Följande kandidatarbete undersöker hur grönska används och tolkas inom den fysiska planeringen från översiktsplan till detaljplan. Två urbanteorier har utgjort grunden för genomförandet av arbetet, *Fuzzy Concept* och Natur i staden. Syftet med arbetet har varit att undersöka hur grönska och natur används och formuleras i översiktlig planering och hur tillämpningsbar grönskan ur översiktsplan sedan är i detaljplan. Uppsatsen har vidare undersökt hur grönskan används i detaljplan och hur tolkning av översiktsplanens direktiv tillämpats i planbeskrivningen. Huvudfokus har varit tolkningen från översiktsplan till detaljplan för att identifiera om begrepp är tydligt formulerade. Detta har även resulterat i viss analys av de budskap kring grönska som plandokument medför. En fallstudie har genomförts av ett tidigare projekt som belyst hållbarhetsarbete i översiktlig planering, SAMS-projektet *Mångfunktionella ytor - Klimatanpassning av befintlig bebyggd miljö i städer och tätorter genom grönstruktur* (Boverket m.fl, 2010). Av detta fall har fyra analysenheter i form av kommuner identifierats som när projektet genomfördes var grunden i en flerfallstudie. Detta projekt blev intressant under områdesöversikten och redovisar kommuner som tidigare arbetat med hållbarhet på olika sätt, genom den här uppsatsens fallstudie har då det fortsatta arbetet med ekologisk hållbarhet i form av grönska varit den avgränsning inom vilket studien har genomförts.

I analysen av arbetet har det framkommit vilken användning och syften med grönska som kommunerna planerar för i den översiktliga planeringen. Det visade sig att den strategiska planeringen främst arbetar med stora skyddsvärda områden och målände strukturer som ofta inte berörde detaljplanerna. Slutsatsen i arbetet blev därmed att den fysiska planeringen kan utveckla översiktsplanens användning av grönska för att bättre kunna vägleda och säkra för grönskans förekomst även i tätorter.

Förord

Tack till min handledare Alina Lidén för allt stöd under arbetets gång.
Ett varmt tack till mina klasskamrater i "kandidatsalen" som delat den här upplevelsen med mig och bistått med svar på funderingar, fika och kämparanda.

Hållbarhet och natur är ämnen som länge intresserat mig och i och med detta arbete har jag fått chansen att fördjupa mig inom ett område som även berört min utbildning. Arbetet har pågått under en mödosam process men varit lärorikt och skapat ett vidare intresse för hur grönska kan integreras i staden genom fysisk planering.

/Ida

Innehåll

SAMMANFATTNING

FÖRORD

DEL 1 INLEDNING	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 SYFTE	2
1.3 PROBLEMFÖRMULERING	3
1.3.1 FORSKNINGSFRÅGOR	4
1.4 AVGRÄNSNING	4
DEL 2 FORSKNINGS- OCH OMRÅDESÖVERSIKT	5
2.1 FORSKNING	5
2.1.1 HÅLLBAR UTVECKLING I FYSISK PLANERING OCH PBL-PROCESSER	5
2.2 PROJEKT	6
2.2.1 BOVERKET	6
2.2.2 MÅNGFUNKTIONELLA YTOR	6
2.2.3 GRÖNYTOR I OCH OMKRING TÄTORTER 2010 STATISTISKA CENTRALBYRÅN	7
DEL 3 TEORI	8
3.1 FUZZY CONCEPTS	8
3.1.2 FUZZY I PLANERINGEN	9
3.1.3 HÅLLBARHET SOM <i>FUZZY KONCEPT</i>	10
3.1.4 ARBETA MED <i>FUZZY KONCEPT</i>	12
3.2 STAD OCH NATUR	12
3.2.1 NATURENS HISTORISKA KONTEXT INOM STADEN	13
3.2.2 NATUR I STADEN	14
3.2.3 GRÖNA YTORS STRUKTUR	16
3.2.4 GRÖNSTRUKTUR SOM <i>FUZZY KONCEPT</i>	19
DEL 4 METOD- OCH FORSKNINGSSTRATEGI	20
4.1 FALLSTUDIE	20

4.1.1 GENERALISERING OCH FORSKNINGENS KVALITET	21
4.1.2 ANALYSENHET	23
4.1.3 KVALITATIV INNEHÅLLSANALYS	24
4.2 METOD- OCH FORSKNINGSSTRATEGIKRITIK	29
4.2.1 NACKDELAR FALLSTUDIER	29
4.2.2 NACKDELAR DOKUMENT SOM DATAKÄLLA	30
4.2.2 NACKDELAR INNEHÅLLSANALYS	31
DEL 5 MATERIAL OCH EMPIRI	32
5.1 FALLSTUDIE	32
5.1.1 FALLET SAMS	32
5.2 EMPIRISKT MATERIAL ÖVERSIKTSPLAN	34
5.2.1 UMEÅ ÖVERSIKTSPLAN UTSTÄLLNINGSHANDLING	34
5.2.2 KARLSTAD ÖVERSIKTSPLAN	35
5.2.3 VALLENTUNA ÖVERSIKTSPLAN UTSTÄLLNINGSHANDLING	36
5.2.4 KUNGÄLV ÖVERSIKTSPLAN	37
5.3 EMPIRISKT MATERIAL DETALJPLAN	38
5.3.1 UMEÅ, DETALJPLAN FÖR FASTIGHETEN ALMEN 2 M. FL.	38
5.3.2 KARLSTAD, DETALJPLAN FÖR FASTIGHETEN PLINTEN 1 M. FL.	38
5.3.3 VALLENTUNA, DETALJPLAN FÖR FASTIGHETEN PRÄSTGÅRD 1:69 M. FL.	39
5.3.4 KUNGÄLV, DETALJPLAN FÖR FASTIGHETEN KRABBETORNET 13 M. FL.	40
5.4 ANALYS OCH RESULTAT	41
5.4.1 ANALYS AV TOLKNING UMEÅ	41
5.4.2 ANALYS AV TOLKNING KARLSTAD	42
5.4.3 ANALYS AV TOLKNING VALLENTUNA	42
5.4.4 ANALYS AV TOLKNING KUNGÄLV	43
5.4.4 SLUTLIG ANALYS	44
DEL 6 AVSLUTNING	47
6.1 DISKUSSION	47
6.3 EGNA REFLEKTIONER/FORTSATT ARBETE	48
DEL 7 LITTERATURFÖRTECKNING	49

Del 1

Inledning

1.1 Bakgrund

Städer förtätas och många gröna platser i staden och dess omland tas i anspråk. Det politiska hållbarhetsarbetet förespråkar en tät stad för att säkra en hållbar utveckling. Den kompakta staden ska minska transportsträckor genom att kombinera boende, arbetsplatser och handel. Enfamiljsbostäder bortprioriteras då vid exploatering och förtätning för att istället lämna plats åt flerbostadshus som ska vara mer yt- och energieffektiva. Allt detta tros generera mindre miljöpåverkan och en kulturell mix av människor vilket även gynnar den sociala mångfalden och social hållbarhet. Däremot så genererar inte flerbostadshus samma mängd grönytor i form av trädgårdar. Motsättningen den spridda staden, inte att förblanda med *urban sprawl*, förespråkar en mer öppen typ av stadslandskap där bebyggelse, infrastruktur och gröna ytor kombineras likt en mosaik (Holden & Norland, 2015, p. 2148). Att integrera natur och grönska i boende och vistelsemiljön har många bevisade hälsofördelar. I en tät stad är det dock mer människor som ska samsas om samma grönytor. Grönytor i staden bidrar med holistiskt nödvändiga ytor för rekreation och återhämtning, samt ekosystemtjänster som förbättrar luftkvalitén och minskar buller.

I och med det ökade ianspråktagandet av dessa grönytor blir den fysiska planeringen som ska bevara och planera för natur i staden alltmer viktig. De gröna ytorna i en högexpansiv stad tar upp ytor som skulle vara värdefulla för exploatering och de blir eftertraktade för bebyggelse. Parker i sig genererar ofta ingen ekonomisk lönsamhet, men det finns forskning som visar att hela stadens hållbarhet gynnas (Loughran, 2016, p. 314). Det råder oklarheter om vilken typ av grönytor som bör finnas i staden och att tillämpa begrepp och teorier som ekologisk hållbarhet och natur i staden i praktiken är komplext eftersom begreppen saknar tydlig definition, de kan därför kallas för *fuzzy concept*¹. Teorin

¹ Jag har valt att inte översätta konceptet *Fuzzy* då det dels inte finns någon lika precis svensk motsvarighet, dels för att det grundas i den etablerade doktrinen *Fuzzy concept*.

för staden och natur är en del av den ekologiska hållbarheten, ett koncept i sig som ofta beskrivs som *fuzzy* och svårt att realisera. Hållbarhet är inget nytt begrepp inom planeringen, men ändå tycks det råda ovisshet kring vad begreppet innebär. För att kunna tillämpa målen och visionerna som berör ekologisk hållbarhet krävs det att det råder konsensus för de värderingar som begreppen gällande grönska och natur i staden innebär för att kunna tillämpa dem. Det krävs tydliga mål- och visionsformuleringar i planeringen som även är applicerbara i praktiken. De ytterst styrande dokumenten i planeringsprocessen för stadens grönska är på strategisk nivå och återfinns i översiktsplaner och tillhörande program, där grönskan benämns i strategiska termer som strukturer. Dessa dokument upprättar visioner och policys för mark- och vattenanvändningen. Det finns inga krav på innehållet i översiktsplanen, men alla kommuner måste ha en aktuell. Översiktsplan är i sig inte bindande enligt lag, utan endast vägvisande, vilket innebär att den idag vare sig innefattar rättigheter eller skyldigheter angående utformning av grönska. Däremot ska nästa instans i planhierarkin, detaljplan, inväga de allmänna intressena som presenteras i översiktsplanen. Då kan natur och grönska i staden ses som ett allmänt intresse. Boverket arbetar dock med vägvisande dokument som kan ge kommuner stöd i innehåll och utformning av översiktsplan, däribland föreslås att hållbarhet tas upp (Boverket & Naturvårdsverket, 2000a). Det finns alltså inget stöd i att grönska bör ingå i den strategiska planeringen och därför inte heller något som kan säkra att gröna ytor och natur bevaras eller tillförs i staden.

1.2 Syfte

Syftet med detta kandidatarbete är att undersöka hur natur och grönska formuleras och tolkas inom den fysiska planeringen. Arbetet ska studera vilka begrepp som används i den översiktliga planeringen för att beskriva den framtida utvecklingen av hur grönska inom staden ska utformas. undersöka hur funna begrepp tolkas och inom den fysiska planeringen på översiktlig och detaljnivå för att besvara om det råder skilda meningar för hur grönskan ska tillämpas enligt översiktsplaners formuleringar.

Konceptet *fuzzy* syftar till att beskriva ett mångfacetterat fenomen rörande begrepp och dess tolkningar (De Roo & Porter, 2007).

1.3 Problemformulering

Kärnan i problemet grundas i att den fysiska planeringen använder sig av *fuzzy koncept* när mål och visioner för natur och grönska i staden formuleras i översiktliga planeringsdokument, vilket gör dem svåra att genomföra. Svenska städer är däremot relativt glesa och har därför alla förutsättningar för att skapa ”lyckade” grönstrukturer (Falkheden & Malbert, 2000, p. 51)

Inom den fysiska planeringen råder det delade meningar kring begreppet hållbarhet som helhet men även om ekologisk hållbarhet i synnerhet. Ett sätt att tillämpa ekologisk hållbarhet i en allt mer kompakt stad är att integrera den i den fysiska miljön. Hur detta ska genomföras är det dock oklarheter kring. Begreppet hållbarhet ses som ett *fuzzy koncept* med många definitioner. Vad begreppet hållbarhet betyder i dagsläget är högst individuellt baserat på erfarenheter hos individen (De Roo & Porter, 2007, p. 9). Inom den fysiska kommunala planeringen förekommer ofta denna typ av *fuzzy koncept*, speciellt vid hantering och realisering av begrepp som i sig redan är oklara.

I den strategiska översiktliga planeringen ges vägledning för hur tillämpning av ekologisk hållbarhet kan och ska integreras, men detta sker genom användning av abstrakta begrepp och visioner. Översiktliga planeringsdokument ska sedan vara vägvisande för detaljplanering och utformning av den fysiska miljön. Att översiktsplanen då använt sig av abstrakta visioner ger stor frihet för tillämpning av dessa i detaljplanering, men det medför även ett inneboende problem. Utan rätt planeringsindikatorer är de översiktliga målen uppe för fri tolkning av senare instanser i planprocessen och den gröna planeringen kan falla offer för till exempel mer ekonomiskt gynnsamma planförslag. Problemet grundas i en eventuellt bristande kommunikation mellan planinstanser, där det råder delade uppfattningar om vad som bör och kan genomföras gällande ekologisk hållbarhet och natur och grönska i staden. Det är även relevansen av de ekologiska visionerna för fysisk planering som kan ifrågasättas. Viss social och ekologisk problematik kan inte lösas av fysisk planering och då bör inte heller plandokument använda målformuleringar som innefattar försök till detta.

1.3.1 Forskningsfrågor

Baserat på problemformuleringen har forskningsfrågor arbetats fram. De grundas i begreppsuppfattning och användningen av dessa genom de olika planinstanserna.

1. Hur används grönska samt stad och natur i strategisk översiktlig planering?
2. Hur sker tolkningen av grönska samt stad och natur från översiktsplan till detaljplan?

1.4 Avgränsning

För att avgränsa undersökningen kommer arbetet utgå ifrån översiktsplaner för att studera hur grönstruktur och natur i staden formuleras på en strategisk nivå. Arbetet kommer studera översiktsplaner och detaljplaner hos kommuner som antagits som fallstudiekommuner från SAMS-projektets delprojekt *Översiktsplanering för hållbarutveckling*. De planer som kommer undersökas måste ha antagits efter 2000 då SAMS-projektet avslutades samt kunna kategoriseras som aktuella och gällande. Att avgränsningen utgår ifrån SAMS-projektet är för att studera ett fall där analysenheterna tidigare arbetat med hållbarhet som är en grundaspekt i teorin för stad och natur.

Den tematiska analysen ska först identifiera begrepp och sedan analysera dess sammanhang för att därigenom minimera antalet felkällor som kan uppstå genom att granska begrepp som ej ingår i det teoretiska ramverket.

DEL 2

Forsknings- och områdesöversikt

Här presenteras djupgående arbeten kring ämnet som uppsatsen ska behandla. Vad som har gjorts tidigare som är relevant för uppsatsens kontext. Stora delar av det tidigare genomförda översiktliga arbetet behandlar hela spektrumet av hållbarhet i planeringen medans det fortsatta arbetet i den här uppsatsen syftar till att i huvudsak arbeta kring ekologisk hållbarhet och användningen av grönska och natur i tätorter.

2.1 Forskning

2.1.1 Hållbar utveckling i fysisk planering och PBL-processer

Nilsson och Iversen (2015) genomför en delstudie 2 kring hållbar planering i svenska kommuner och syftar till att söka, identifiera analysera och reflektera över hur kommuner arbetar med hållbar utveckling i PBL-processer och kommunal fysisk planering. De försöker presentera arbetsmetoder och intressanta förslag på hur hållbar utveckling kan integreras och realiseras samt visar på intressanta genomförda exempel. Delstudie 1 var mer ett samlande kunskapsunderlag och delstudie 2 har arbetat undersökande och analyserande.

I rapporten menar de att trots 25 års erfarenhet av forskning kring ämnet sen Brundtlandsrapportens definition av hållbarhet så har inga konkreta ställningstagande eller processer lyckats arbetas fram. Ekonomisk tillväxt är fortfarande den dominerande faktorn och det behövs fler verktyg och metoder för att arbeta med de fysiska strategiska frågorna. Det finns en trend hos kommuner att fokusera mer på social hållbarhet då de menar att det redan finns ett etablerat ekologiskt hållbarhetstänk. Den ekonomiska hållbarheten menade undersökningens intervjupersoner redan var integrerad i allt planeringsarbete. Sedan de första översiktsplanerna från 1987 har innehållet utvecklats och Nilsson och Iversen menar att nu finns grundförutsättningar för ett fortsatt arbete med utformningen av översiktsplan så de kan arbeta med stärkta visioner och mål för att på ett strategiskt sätt hantera hållbarhet och klimatanpassning. Studien, en flerfallsstudie på 9 svenska kommuner, reflekterar i slutanalysen kring utformningen av översiktsplan och att flera strategiska plandokument kan försvåra integreringen. De förespråkar istället ett samarbete både inom och utom organisationen för att spara både tid och resurser. En samverkan skulle också

skapa en försäkran om att olika förvaltningsenheter använder sig av och förstår samma begrepp som berörs i det strategiska arbetet.

2.2 Projekt

2.2.1 Boverket

Boverket är den vägledande myndighet som främst arbetar med frågor som berör samhällsplanering, boende och byggande. Deras arbete ska grundas i miljömålet *God bebyggd miljö* och vara aktivt i internationellt arbete inom sitt område.

Styrande för arbetet är plan- och bygglagen, delar av miljöbalken samt bostadsförsörjningslagen. Boverket granskar och arbetar som rådgivare till både kommunal och rättslig stadsplanering (Boverket, 2017). Boverket har kontinuerligt publicerat rapporter och vägledning inom både hållbarhet och grönska i planeringen. I denna kandidatuppsats utgår arbetet från SAMS-projektet, *Samhällsplanering med Miljömål*, ett övergripande hållbarhetsprojekt där Boverket och Naturvårdsverket granskade och rapporterade om hållbarhetsarbetet nationellt men också internationellt genom studier i sydafrikanska kommuner.

2.2.2 Mångfunktionella ytor

- Klimatanpassning av befintlig bebyggd miljö i städer och tätorter genom grönstruktur

Boverket har tillsammans med Länsstyrelsen i Skåne län, Sveriges kommuner och landsting, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt MOVIUM arbetat i ett projekt för att öka medvetenheten och kunskapen kring planering, värdet och konsekvenserna av grön- och blåstruktur. Projektet belyser varför klimatanpassad planering behövs och vilka metoder som kan tillämpas för att arbeta med det. Ett centralt begrepp i rapporten är *Mångfunktionella ytor*, vilket beskriver hur strategiskt integrerade ytor i staden av grönska och vatten kan bidra med många nyttiga funktioner. Genom att arbeta integrerande utvecklas många ekologiska- och sociala värden i tätorten på ett klimatanpassat sätt. De mångfunktionella ytorna föreslås planeras i form av bland annat gröna tak, vegetationsbeklädda husväggar och fickparker. De starkaste argumenten för mångfunktionella ytor är att motverka städens värmeöar, förbättra dagvattenhantering i en alltmer hårdgjord stad och främja det sociala välmående för djur och människor i staden. Rapporten menar att det finns ett stort behov av ett helhetsarbete med

klimateanpassning som går genom från strategisk planeringsnivå för mål- och riktlinjer ner till aktörs och privatperson nivå där markägare kan ta eget ansvar för utformningen av sin mark både i horisontella och vertikala led.

Det presenteras även begrepp som den *formella* och den *faktiska* grönstrukturen. Rapporten menar att inte enbart de stora grönytorna som fyller ett faktiskt syfte för rekreation eller betydelsefulla biotoper är de enda ytorna som behöver underhållas och planeras för. Den tätortsnära och framförallt den bostadsnära naturen fyller ett ack så viktigt syfte för sociala funktioner samt gott närlimat, en god luftmiljö och ekologiska funktioner som dagvattenhantering. Bostadsnära natur är även av stor betydelse för de i samhället som inte kan ta sig så långt från bostaden, till exempel äldre eller barn. Löpande genom rapporten presenteras fakta, arbetssätt och exempel på föredömliga arbeten och vidareläsning. Rapporten visar även i sina bilagor utformning som med lagstöd i Plan- och bygglagen 5 kap. 3–5 § (SFS 2010:900) kan skapa förutsättningar för klimatanpassad markanvändning.

2.2.3 Grönytor i och omkring tätorter 2010

Statistiska centralbyrån

SCB har undersökt grönstrukturen i 37 stycken tätorter med över 30 000 invånare, inklusive Visby. Genom att även inkludera Visby i undersökningen täcks alla större tätorter i respektive län. Statistiken visar att i genomsnitt är en fjärdedel av tätorternas grönska inte allmänt tillgänglig utan återfinns ibland annat privata villaträdgårdar. Grönnytors tillgänglighet redovisas både i närområde och på ett avstånd över 300 meter. Efter ett tidigare arbete har nu metoderna förfinats och kvaliteten i kartläggningen av grönstrukturen har förbättrats, i och med detta blir dock jämförelse med tidigare statistik missvisande. Grönstrukturen redovisas och analyseras både enligt *faktiska* och *formella* förhållanden vilket innefattar all grönyta respektive den allmänt tillgängliga. I slutet av rapporten beskrivs även de begrepp som används genom rapporten och vad de syftar till att redovisa med hjälp av statistiken. SCB beskriver arbetsmetoden och datainsamlingen utförligt för att legitimera sitt arbete. Det förs även en reflektion över statistikens användbarhet, till exempel diskuteras det om Lidingö statistiska status som en av de tätorter med mest grönska samtidigt som det är en av de tätorter med stor andel privat ägda grönytor då bebyggelsen domineras av småhusbebyggelse.

DEL 3

Teori

Teoretiska utgångspunkter

Det teoretiska arbetet grundas i två skilda planeringsdiskurser, den urban teoretiska grenen *Stad och Natur* och begreppsteoretiska *Fuzzy Concept*. Det är dessa teorier som utgör det teoretiska ramverket inom vilket grönskans benämning, tolkning och tillämpning i och från översiktsplan till detaljplan kommer att undersökas. *Fuzzy concept* ska bidra med att identifiera och förstå *fuzzy koncept* förekomst och syfte, detta är nödvändigt för att sedan i innehållsanalysen kunna förstå och identifiera *fuzzy koncept* i plandokument. *Stad och Natur* ska tillhandhålla de teoretiska glasögon som är nödvändiga för att kunna genomföra det analytiska arbetet med empirin och för att kunna tillämpa diskursen på fysisk planering. Teorin ska hjälpa till med att besvara vad natur och grönska i staden innebär och se den kontext i vilket forskningsfrågornas efterfrågade begrepp kan identifieras.

**Det är inget nytt med
oklara begrepp!**

(De Roo & Porter, 2007, p. 4)

3.1 Fuzzy Concepts

Följande stycke om definitionen av fuzzy koncept utgår ifrån

The end has no merit... av De Roo & Porter (2007, pp. 2-9)

Fuzzy betyder att ett begrepp är multivalent och har tre eller fler betydelser (Kosko, 1994, p. 19 i (De Roo & Porter, 2007, p. 4). En anledning till att begrepp kan uppfattas som *fuzzy* är för att arbetet med dem inte utgår ifrån att det finns flera betydelser. Det angivna begreppet eller konceptet blir en doktrin när dess underliggande betydelser antas av allmänheten, det finns dock inte alltid en klar bild av vad dessa antaganden innebär. När *fuzzy koncept* antas i planeringen blir de fasta instanser i planeringsprocessen och fortsätter vara allmänt vedertagna. Denna typ av begrepp blir då otroligt svåra att implementera om de inte har en praktisk betydelse. Begrepp som dessa har goda intentioner men fallerar ändå i användbarhet eftersom de är skapade för att tillämpas i generella termer. Om det inte finns en tydlig definition av ett *fuzzy koncept* används istället flera begrepp, vilket bidrar till missförstånd och oklarheter. Kan det vara så att begrepp uppfattas som *fuzzy* eftersom de försöker beskriva en kontext i en värld som är

mer komplex än vi förstår? Sett från planeringsperspektivet är dessa *fuzzy koncept* ett problem. Ska vi fortsätta använda oss av *fuzzy koncept* eller istället tillämpa flera begrepp som ändå inte är lika precisa?

3.1.2 Fuzzy i planeringen

Det uppstår ibland problem i tillämpningen av planeringskoncept och policys då vissa situationer hanteras ineffektivt, dessa situationer uppstår främst när *fuzzy koncept* är inkluderade. Planering med denna typ av begrepp har även en tendens att bli misslyckade (De Roo, 2007b, p. 119). Aktörer inom den fysiska planeringen verkar inte vara medvetna om oklarheten som råder kring *fuzzy koncept*, det behövs därför ett större fokus på detta för att kunna utveckla planeringsprocessen vidare. De Roo (2007b, p. 115) menar att det finns tre situationer i planeringsprocessen där en förändring mot en gemensam förståelse bör ske: för *fuzzy koncept*, mellan aktörer inom planeringen samt för verktyg eller metoder som kan arbeta med dessa begrepp och dess oklarheter. Det går att se en trend i historien då 50- och 60-talets planering arbetade med en teknisk rationell planering och hur det sedan dess gått mot en mer kommunikativ planering. Det finns tycks fortfarande finnas en tendens att vid simpla fall med mycket kontroll använda en teknisk rationell planering, medan vid mer komplexa fall använda en kommunikativ rationalitet. Detta för att när den kommunikativa planeringsteorin slog igenom som planeringsideal uppdagades en djupare kontextuell förståelse då fler typer av kunskap bidrog till planeringen. Det uppstod då inte bara en maktkamp om vem som styrde planeringen utan även en inlärningsprocess där nya kunskaper och förståelser utvecklades till opposition mot det befintliga planeringsramverket (Healey, 2007, p. 33). Denna opposition har sedan hjälpt till att utveckla planeringen till vad den är idag, och förändrat synen på bland annat vilka kunskaper som kan samlas in genom medborgardialog. Planeringsproblem verkar uppstå oftare i situationer där det kommunikativa planeringsidealet tillämpas, men det kan bero på att detta ideal används vid just mer komplexa situationer som kräver mångfald och kommunikation mellan flera aktörer och intressenter (De Roo, 2007b, p. 121). Dessa planeringsproblem blir även mer lidande av *fuzzy koncept* i den samtida planeringen, då det är många fler faktorer och aktörer som ska samverka. Komplexa planeringssituationer är dock inte att förlikas med komplicerade planeringssituationer där *fuzziness* kan avvärjas om aktörerna arbetar tillsammans (De Roo, 2007b, p. 123).

Så vad är det underliggande problemet till den bristande hanteringen av dessa *fuzzy koncept*? Diskursen som företräder begreppen strävar efter att idealet de representerar ska matcha verkligheten, vilket är omöjligt. Även om denna problematik är allmänt känd finns det ingen generell syn på hur det ska lösas. Det tycks inte föras en diskussion om hur problemet ska lösas inom planeraryrket, De Roo föreslår därför en aktörs-konsultation (2007b, p. 119). Planerare, aktörer och medborgare bör kunna mötas i en prestigelös arena där diskussion sker utan att vara en maktkamp. Samråd ses som en arena där ena parten har företräde och det kan göra så man endast lyssnar för lyssnandets skull. Genom samarbete och kontinuerlig kommunikation kan då en gemensam förståelse uppnås (Håkansson, 2005, pp. 176-177).

3.1.3 Hållbarhet som *fuzzy koncept*

Diskussionen om hållbarhet introducerades av Förenade Nationerna [FN] i rapporten *Our Common Future*, även känd som *Brundtlandsrapporten*, 1987. Ett koncept som kombinerade ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet, i synnerhet gällande tillväxt och utveckling (De Roo & Porter, 2007, p. 8). Begreppet kan appliceras i politiskt sammanhang som utövande av respekt för framtida generationers tillgänglighet och livskvalitet, men även i det bredare geografiska perspektivet i motarbetandet av miljöproblem. Agera lokalt, verka globalt är ett av slagorden för *hållbarhet* som är ett begrepp *och koncept* som främst kan appliceras i skapande och granskning av policydokument som ett andra perspektiv, men detta är inte hur det används i praktiken. OECD räknade till minst hundra olika definitioner av begreppet *hållbarhet* (De Roo & Porter, 2007, p. 8) och det kan därför vara viktigt att skilja på deras innebörder för att minska risken för missförstånd. Det finns inga tvivel om hållbarhetsbegreppets genomslagskraft, det har en retorisk kraft som blivit väl etablerat och använt. Eftersom att det är ett så pass *fuzzy koncept* är det enkelt att applicera, men det har även blivit dess svaghet (Healey, 2007, pp. 23-24). *Hållbar utveckling* är inte ett färdigt paket med riktlinjer som kan appliceras oavsett kontext (Healey, 2007, p. 35).

I och med *hållbarhetens* frammarsch i det politiska rummet har återigen socioekologiska frågor fått en nytändning efter marknadsliberalismen. Detta berör en bredare målgrupp som även kan engagera befolkningen att agera (Healey, 2007, p. 23). Begreppet *hållbarhet* är främst vedertaget på politisk nivå men ändå

finns det ingen korrekt översättning av hur det ska tillämpas i praktiken (De Roo & Porter, 2007, p. 8). Ofta prioriteras den ekonomiska och tekniska *hållbarheten* och i den politiska arenan upplevs delade meningar om hur väl till exempel miljöperspektivet belyses. Det råder obalans i användandet av begreppet och det kan uppstå oklarheter genom att tala om *hållbarhet* som en helhet.

Miljötjänstemän menar att miljöfrågorna ofta omtolkas för att stödja andra agendor, medans tjänstemän menar att lagstiftningen tvingar in miljöperspektivet på ett icke integrerat sätt (Håkansson, 2005, p. 201). Fysiska planerare tycks anse att de arbetar med miljö- och *hållbarhetsfrågor* i planeringen medan miljötjänstemännen inte samtycker. Det kan vara för att det råder en *fuzziness* kring vad hållbarhetsarbete innefattar. Båda parter menar dock att det nu råder större acceptans kring arbete med miljö- och *hållbarhet* än tidigare, kanske för att *hållbarheten* har en så pass bred definition. Det gör att tjänstemän från olika förvaltningar enkelt kan implementera *hållbarheten* i sitt arbete, men då används olika definitioner och begrepp både mellan men även inom de egna förvaltningarna. Det genererar framtida problematik för situationer då de behöver arbeta tillsammans (Håkansson, 2005, p. 218).

Policy analytiker ifrågasätter hur begreppet *hållbarhet* har blivit en sanning. Genom att göra detta ifrågasätter de en stor sektor av policy skapare och akademiker som ofta används som kunskapskälla i andra instanser. Kunskapen flyttar i och med detta fokus till en lokal nivå där invånarna vet vad som fungerar i deras stad. Genom att ifrågasätta dessa begrepp och praktiken de tillämpas genom så uppstår en press att skapa nya närmanden och integrerande handlingssätt genom nya policys och ramverk. Begreppet *hållbarhet* bör därför användas som ett verktyg för att tillämpa nya synsätt för att skapa nya policyprocesser och sätt att integrera konceptet i praktiken. Om denna typ av starka begrepp inte kan integreras i processen eller skapa nya förståelser så har det haft liten betydelse för planeringens utveckling (Healey, 2007, p. 38). En viktig slutsats att ta vidare är att det inte är möjligt att entydigt definiera *hållbarhet* på ett generellt plan utan att det krävs lokala tolkningar av begreppet för att det ska få en reell innebörd för berörda människor och för att få genomslag i den fysiska planeringen (Ranhagen, 2013, pp. 27-29).

Fuzzy begrepp förändras utefter sin kontext

(De Roo & Porter, 2007, p. 3)

3.1.4 Arbeta med *fuzzy* koncept

Inom planeringen finns det mängder med *fuzzy koncept* och det är just därför det finns ett behov av att skapa nya ramverk, arbetsmetoder och synsätt för att hantera dessa situationer (De Roo, 2007b, p. 127). Att översätta policybegrepp till praktiska förändringar är inte dock inte en enkel process (Healey, 2007, p. 23). Det finns ofta inte tid och resurser att sätta sig in i eller föra en dialog kring *fuzzy koncept* på de arbetsplatser som de används inom. Detta gäller inte bara begrepp som används sällan, utan tvärt om även de begrepp som används ofta. Det kan bero på att det tycks finnas en falsk konsensus i begreppen. Eftersom att *fuzzy koncept* som *hållbarhet* och *hållbar utveckling* förändras utefter sin kontext kommer det skapas nya besvär med begreppen när de tolkas. I den fysiska planeringen kan dessa besvär sedan komma att vara synliga inte bara i övergripande policydokument utan även när planerare ska tillämpa begreppen på lokal nivå. Detta problem berör både kommunala och privata aktörer (De Roo & Porter, 2007, p. 3).

Det finns dock en förståelse för vad *fuzziness* är, samt när och var det uppstår. Nu behövs det bara rätt verktyg för att kunna arbeta med det menar De Roo och Porter (2007, p. 127). Det första som måste beröras vid det fortsatta arbetet med *fuzzy koncept* är att skapa förståelse för de underliggande mekanismerna för att förbättra den miljö och inställning i vilket policys skapas. Det andra steget blir att betona nödvändigheten av dialog mellan aktörer för att identifiera begrepp, koncept och målsättningar inom det specifika policyarbetet (De Roo, 2007a, p. 147).

3.2 Stad och natur

Ekologi representerat av grönska ses nästan som en självklar del av den urbana miljön i form av parker och planteringar. Begreppet ekologi är grundat av Earnst Haeckel 1960 och beskrev organismers påverkan av sin närmiljö. Det dåtida arbetet var grundat i tidigare biologiska och sociala vetenskapliga studier (Gandy, 2015, p. 150). Den nya eran landskapsdesigners och sociologer ser också det rumsliga och kulturella sambandet mellan stad och natur. Att naturen ska ta vid där staden slutar är endast en social konstruktion, eftersom staden är uppbyggd av material från naturen. Att människan ianspråktagit mark betyder inte att naturen

inte finns i staden (Loughran, 2016, p. 312). Den människocentrerade förvandlingen och tillämpningen av grönytor i staden har i samtiden förändrats till en mer ekologiskt inriktad diskurs. Grönska i staden är inte längre bara till för de sociala värdena utan bidrar även med en ekologisk hållbarhet (Loughran, 2016, p. 327). Grönstrukturen har en mångfunktionell betydelse för staden och bidrar med vad som kallas ekosystemtjänster där naturen bidrar med tjänster som biologisk mångfald, kretsloppsbaseade lösningar för omhändertagande av dagvatten och renande av luftföroreningar. Det finns även ett socialt värde i grönstrukturen som gynnar människors hälsa och välbefinnande. Ytorna kan nyttjas för lek och rekreation samt är viktiga mötesplatser. En del gröna platser har en viktig historisk och kulturell betydelse för staden och miljön bidrar till en stärkt stads identitet. Grönska i staden har därmed fått en framstående funktion som stadsbyggnadselement (Falkheden & Malbert, 2000, p. 46).

3.2.1 Naturens historiska kontext inom staden

För att förstå den grönska som finns i våra städer idag finns det en kunskap att inhämta ur det historiska perspektivet på natur i staden. Genom att göra detta kan både den samtida urbana miljön ses i ett samband men det kan också inbringa lärdomar om varför natur och grönska bör finnas i staden.

Följande stycke om det historiska perspektivet på staden och natur är baserat på text hämtat ur Imbricated spaces av Kevin Loughran (2016, pp. 314-318).

De tidiga parkerna separerade det ontologiska värdet av stad och natur. Parkerna betraktades som en grön fristad och tillflyktsort från den smutsiga staden. Under 1800-talet skapades en pittoresk bild av naturen genom att forma mjuka kullar, porlande floder och blommande dalar i stora parker. Eftersom städer som New York, Atlanta och Chicago fortfarande expanderade när denna typ parker upprättades under 1900-talets början var det politiska och ekonomiska stödet möjligt för att genomföra den enormt påkostade etableringen. Det fanns dessutom plats för denna typ av separerande parker och det krävdes dessutom resurser i form av landskapsarkitekter som ville genomföra visionen om en avskiljning från det urbana livet. Den gamla typen av stadsparkar med raka trädrader och fontäner ersattes av mer ”naturlig” grönska som ingav bilden av vilt växande planteringar med mycket luftrenande träd som motbild till industrialismen. Fredrick Law Olmstedt var en ikonisk landskapsarkitekt med stort inflytande över 1900-talets

urbanism. Han skapade parker under 1900-talets början, bland annat var han med och ritade Central Park i New York som var en typisk park av den här tiden. Olmstedt hade en speciell förståelse för relationen mellan stad och natur, hur de samtida kulturella ideologierna påverkades av stadens miljö. Han tillämpade även nya ideal genom de många parker han skapade. De naturliga inslagen i parkerna var en motreaktion till urbaniteten och vad Olmstedt trodde att stadsmänniskan var i behov av. Hans teori var att den pittoreska parken skulle helt avskiljas från den omgivande staden för att kunna nyttjas till sin fulla potential. I bebyggelsens närvaro skulle sinnet distraheras eftersom byggnader i sig kräver dess uppmärksamhet. Olmstedt var en stark motståndare till den strikta staden som uppfördes i rutnät och menade att natur i staden skulle bidra till ett hälsosammare stadsliv. Staden var förorenad och behövde den luftrenande och skugggivande effekt som natur bidrog med. Natur i staden skulle även vara bra för psyket, att komma bort från det hektiska stadslivet med så många intryck. Det skulle senare visa sig att Olmstedt inte var helt fel ute.

City-natur hybriditet

Efter krigstiden, 1930, väcktes ett nytt intresse för urban botanik och urbana landskap som utvecklats i krigsskadade europeiska städer (Gandy, 2015, p. 151), en ny era av urban natur. Det här var startskottet på utvecklingen från pittoreska parker till integrerad grönska. Det etiska idealet av total separation av stad och natur genom parker var inte helt genomförbart i praktiken. Den ideala parken utvecklades under det senaste århundradet från 1900- till 2000-tal och detta bör tas i åtanke i dagens planering. Användningen av parken och vilka den var till för förändrades från en socio-ekonomisk elit till att bli en allmän plats. Därmed kom även de nya parkernas utformning att förändras och göras mer tillgängliga.

Publika parker blev under 70- och 80-talet ett manifest av statlig investering och en urban symbol för stadsliv (Loughran, 2016, p. 319).

En rumslig struktur för mänsklig aktivitet

(Loughran, 2016, p. 314)

3.2.2 Natur i staden

En svårighet med användningen av begreppet grönstruktur är att den syftar till gröna markytor, men gröna stadselement kan även vara vegetationsbeklädda ytor så som husväggar och tak (Lövré, 2001, p. 55). Följande stycke beskriver vad som är det klassiska, och mätbara, ytorna för grönstruktur:

”Grönstrukturen utgör en mer eller mindre sammanhållen väv av stora och små, privata och offentliga naturområden av olika karaktär – exempelvis parker, trädgårdar, bostadsgårdar, kyrkogårdar, kolonilotter, gatu- och torgplanteringar, vattendrag, grönska längs vägar, obebyggda tomter samt impediment. Till grönstrukturen hör också natur- och kulturlandskapet i övergången mellan stads- och landsbygd.” (Falkheden & Malbert, 2000, p. 45)

*Nedan presenteras de stora offentliga sammanhangen inom vilket grönska och natur i staden förekommer och vad de innebär. Texten är baserad på *Imbricated spaces* av Kevin Loughran (2016, pp. 312-328).*

Parker

Urbana parker representerar den mest framstående av skapade naturer inom staden. De representerar sociala ideal och är nyckeln till avgränsningen mellan stad och natur. Parker är skapade med en ”dualistisk struktur”, där naturens egentliga värde kan förvrida de ekonomiska faktorerna som annars styr över exploateringen. Liksom byggnader inger parker en rumslig struktur för mänsklig aktivitet som andra kulturella objekt inte bidrar med. Att uppföra och sköta en park kräver mycket politiskt och kapitalt stöd, vilket involverar aktörer med mycket makt i processen av placering, utformning och estetiska attribut vid skapandet av nya parker. Parker skiljer sig från byggnader genom att de är mer publika i sin tillgänglighet. Detta gör att parker bidrar med kulturella naturvärden till vilken stad de än byggs i.

Övergivna platser

Loughran presenterar begreppet ”Imbricated space” som beskriver gråzonen inom den rumsliga socio-naturen som länkar samman urbanitet med natur. När övergivna byggnader, ödetomter och oanvänd infrastruktur i staden förlorat sina ursprungliga funktioner efter krigstiden blev de en produkt för utveckling av urban natur, något som uppstod både på naturlig och konstgjord väg. I vissa fall kunde dessa platser ses som ett förfall och ett resultat av en ekonomisk och social kris, i andra som ett artistiskt uttryck. Naturens intrång i det övergivna post-industriella samhället symboliserade länge en dekadens, men på senare tid har det blivit ett uppskattat inslag av naturliga landskap i historiska miljöer och lockat till sig nya besökare till platsen. Denna typ av integrerade platser har blivit institutionella och inbringat möjligheter för att skapa nya publika urbana parker. Exempel på denna typ av integrerad grönska är High Line Park i New York som blev ett populärt koncept och spridits till fler städer med liknande övergivna

miljöer. I motsats till de människoskapade traditionella parkerna ska grönskan på de integrerade platserna framstå som ”autentiska” av besökare. Järnvägsspåret High Line Park beskrevs efter dess övergivning, men innan den blev publik, som ”en annan värld”. Den speciella blandningen av stad och natur var en ny oväntad upplevelse i stadsrummet. Det krävs tid för möjligheten att skapa den typen av integrerande platser. Den integrerade grönskan som finns idag är skapad i förfallna urbana miljöer och det tar tid innan grönska etablerar sig där. Frågan är då om det går att nyskapa den autentiska känslan bland samtida bebyggelse?

Till skillnad från tidigare generationers landskapsarkitekter såg skaparna av High Line Park inte naturen och staden som något som ska rumsligt separeras. Istället menar de att stora städer med en stark identitet bör ses som samhällen med ett behov av natur och rekreation. Staden behöver naturen och grönskan, nästa steg blir att se till vart den får rum. Då finns det två scenarier, där det ena är en stad som genomgår desinvestering där tomma ytor kan fyllas med grönska. Det andra ser till en stad i expansion, där stadens gröna utveckling måste ske inom ramarna för det redan existerande urbana rummet.

Grönstruktur är ett samlingsbegrepp

(Lövrje, 2001, p. 58)

3.2.3 Gröna ytors struktur

Relaterar begreppet grönstruktur till en realitet och kan en struktur vara ett stadsbyggnadselement? När begreppet grönstruktur introducerades var det för att skapa ett samlingsbegrepp för gröna ytor som var integrerade i staden och dess omland. Begreppet skulle användas för analys men har kommit att liknas mer med definiering av stadsnatur (Lövrje, 2001, p. 54). Ofta talas det då om den *formella* stadsnaturen i form av parker, planteringar och rekreationsytor som förvaltas av kommunen men då missas ofta den viktiga *faktiska* grönskan som nästan är ännu viktigare i det vardagliga stadslivet. Hit räknas förgårdar, innegårdar buffertzoner och grönska i infrastrukturen. Dessa ytor är nödvändigtvis inte tillgängliga för allmänheten men skapar en frodig rumslighet och ett förbättrat stadsklimat genom ekosystemtjänster (Boverket m.fl, 2010, pp. 11-12). Betonas den strukturella dimensionen av begreppet missas många av dessa *faktiska* ytor och genom analys behandlas grönskan mer för att se sammanhang av offentliga gröna ytor, men det går också att tolka innebörden av alla dessa grönytor i staden. Om grönstruktur dock endast ses som ett stadsbyggnadselement utan att kopplas till en specifik urban miljö blir det ett komplicerat begrepp att diskutera kring och

arbeta med eftersom det finns en mening både att se grönskans lokalisering och utformning både i det lilla och i det stora perspektivet. I kommunala plandokument diskuteras sällan, om inte aldrig, om de genom att använda begreppet grönstruktur syftar till dess strukturella eller fysiska egenskaper (Lövré, 2001, p. 54).

Det är av största vikt att i planeringen ha i åtanke vilka mönster som skapas och hur de bildar en struktur där områdena får ett sammanhang. Följer ytorna inte en struktur utan istället skapar öar är det viktigt att det är tillräckligt stora grönytor som kopplas samman med korridorer och mindre grönytor, enligt den *Öbiogeografiska teorin*. Denna princip är oberoende av tätortens storlek och bör tillämpas oavsett. ”Fragmentering och sönderstyckning av dessa ”hoppstenar” framförhålls ofta som ett av de stora hoten mot den biologiska mångfalden” (Falkheden & Malbert, 2000, p. 46). För att lyckas med denna rumsliga orientering och planering av grönska i staden är det viktigt att arbetet implementeras på flera olika skal nivåer inom stadsplaneringen. Arbetet måste ske på en stads-, stadsdels- och lokalområdesnivå. Vilken stadsform som lämpar sig kan även komma att påverkas av det geografiska läget och den befintliga stadens form. Det finns därför flera olika teorier som talar för och emot varianter av stadsformer och expansionsriktningar, då det är konkurrerande intressen mellan en integrerad grönska, en sammanhållen grönska och en tillgänglig stad som ska kombineras (Falkheden & Malbert, 2000, pp. 46-47).

Grönstruktur i svensk kontext

Städer i Sverige ses ur ett europeiskt perspektiv som glesa med en stor andel grönområden. Grönstruktur utgör i planeringssammanhang all mark inom och i närområde kring tätort som inte är bebyggd eller hårdgjord (Falkheden & Malbert, 2000, p. 45), hit räknas ibland även vattenområden och man talar då om blåstrukturer. I och med förtätning och förändrad markanvändning har grönytor i staden dock minskat och avstånden mellan grönområden ökat (Falkheden & Malbert, 2000, p. 47). I en publikation från Statistiska Centralbyrån (2015, p. 1) redovisas det att i genomsnitt endast en fjärdedel av tätorternas grönyta är allmän mark, dock varierar andelen mellan olika städer kraftigt. Lundgren Alm har undersökt hur grönstrukturer ser ut och hanteras i den kommunala planeringen. Det visade sig att den grönyta som traditionellt sett redovisas i plandokument inte utgjordes av all den potentiella grönstrukturen enligt definitionen nedan. Planlagda grönytor utgjordes endast av 47 procent av den studerade tätorten, medans vid granskning av flygbilder var hela 70 procent

av tätorten grönyta. Den areal som inte var inräknad av kommunen var främst privata trädgårdar, vattendrag samt impediment kring vägar och industrier. Det visar sig alltså finnas markanta skillnader i data beroende på om det är allmänt tillgänglig eller privat mark som redovisas, och båda typerna av grönska behövs (Falkheden & Malbert, 2000, p. 45). Lövrie (2001, p. 58) redovisar definitionen av grönstruktur i det kommunala planarbetet:

I förarbetena inför revideringen av 1987 års svenska plan- och bygglag i mitten av 90-talet, SOU 1994:36, sägs att: Med grönområden i och i anslutning till tätorter avses all mark som inte är bebyggd eller hårdgjord, således skogs- och andra naturområden, parker, alléer, trädgårdar, gårdar till flerbostadshus, kyrkogårdar, vägimpediment m.m. Ibland används grönstruktur som samlande begrepp för dessa grönområden.

Utredarna har dock konstaterat att denna definition är för outvecklad för att beskriva systemet av grönska, mark och vatten. Istället har en annan definition fått större spridning inom det kommunala planarbetet:

Grönstruktur är ett samlingsbegrepp som innefattar allt grönt och all obebyggd mark i städerna och i deras omgivning. Här ingår såväl parker som bostadsgårdar, kyrkogårdar, koloniområden, vägrenar och privata trädgårdar. Det är helheten och sambanden i detta system av grönska som är det viktiga.

Genom att integrera grönstruktur i en hållbar stads- och samhällsutvecklingskontext elimineras inte risken att grönskan separeras från den urbana miljön. Den gröna strukturen agerar på ett övergripande plan separerande eftersom den endast representerar en del av den urbana miljön. Genom att arbeta analyserande, beskrivande och diskuterande med grönska både i en integrerande och separerande kontext betonas en medvetenhet om grönstrukturens olika identiteter. Om begreppets olika funktioner betonas kan dess mångsidiga syften framstå tydligare då dessa verkar i skilda urbana miljöer. På en översiktlig nivå, genom att studera GIS material eller flygfoto syns den lummiga storskaliga grönstrukturen tydligt, men genom ett mänskligt perspektiv upptäcks även det integrerade småskaliga som planteringar (Lövrje, 2001, p. 58). Det råder dock osäkerheter angående vilka strategier som kan anses vara långsiktigt hållbara när grönstrukturer ska tillämpas. Det är flera funktioner som ska innefattas i grönstrukturen, dels biologiska men även infrastrukturella och sociala, dessa får ett syfte både i den stora och lilla skalan. För att ge ett exempel på socialt hållbar

grönstruktur med både integrerande och separerande funktioner kan grönska i staden på dagtid utgöra en sorts social plats för att sedan på nattetid uppfattas osäker och upplevas som en barriär inom staden. Denna sorts kunskaper om grönstrukturens olika egenskaper måste integreras och motiveras i planerings- och beslutsprocessen när grönska ska användas som stadsbyggnadselement (Falkheden & Malbert, 2000, p. 51).

3.2.4 Grönstruktur som *fuzzy* koncept

Sedan begreppet grönstrukturens introduktion i början av 90-talet har det fått en betydande funktion i vår kommunala samhällsplanering, genom att tillämpas i översikts- och grönstrukturplaner. Begreppet beskriver gröna värden i miljön som har ekologiska, sociala och kulturella funktioner, men det behövs fler metoder för att analysera grönstrukturen (Lövré, 2001, p. 53). Betydelsen av begreppet grönstruktur i sig är problematiskt då de likställer all grönska, medan det egentligen är stora variationer i dess inneboende värden. Det råder stor skillnad mellan förståelsen och användningen av begreppet på de olika skal nivåerna inom planeringen, begreppet grönstruktur kan därför behöva nyanseras. Det kvantitativa värdet av grönstrukturerna är relativt lätt att redovisa och jämföra genom att granska skillnaderna i plandokument jämt mot verkligheten. Däremot tycks det vara svårare att konkretisera och uttrycka de kvalitativa skillnaderna mellan grönstrukturer. Det är vad grönstrukturen kan innebära som gör den mångfunktionell. Lundgren Alm har i sin studie genomfört intervjuer med planerare och politiker och det efterfrågas ett nytt språk som kan hantera grönstrukturens komplexitet. ”*Problem uppstår när kunskaper skall omsättas i praktiken, dels på grund av svårigheter att identifiera och kommunicera kvalitativa aspekter i planeringsprocessen och dels på grund av konflikter med andra starkare sektorsintressen.*” (Falkheden & Malbert, 2000, p. 51). En förklaring till varför grönstrukturens konceptet är så komplext kan vara för att det är en konstruktion av två skilda typer av grönska som överlappar och ibland spatialt motsätter varandra. Lövré (2001, p. 60) menar att det även ur ett demokratiskt perspektiv finns ett behov av en tydlig definition som även allmänheten kan förstå och bruka. Stadens natur kan vara ett lämpligare begrepp att använda när invånarens uppfattning av grönska är det som beskrivs. En annan definition av grönska i staden är att använda begreppet grönområde som kan syfta till allmänt tillgängliga ytor, som ofta är kommunala och möjliga för rekreation (Lövré, 2001, p. 55).

DEL 4

METOD- OCH FORSKNINGSTRATEGI

4.1 Fallstudie

Den forskningsstrategi som användes i det här arbetet är *Fallstudie*. Den typ av studie som kom att användas var *Enfallsstudie* med flera analysenheter (Yin, 2007, p. 64) eftersom de är flera enheter ur en delvis sammanhängande kontext som studerades.

Den gemensamma kontexten för fallet är att analysenheterna, kommunerna, har deltagit i SAMS-projektet och därefter upprättat översiktsplaner och detaljplaner som är den typen av dokument som undersöks. Empiri insamlad från analysenheterna användes sedan till att kunna sammanställa ett resultat och slutsats som gällde för hela fallet. Fallstudien resulterade därmed i en undersökning av det fortsatta arbetet för de kommuner som var en del av fallstudien som presenterades i *Översiktsplanering för hållbar utveckling* (Boverket & Naturvårdsverket, 2000c). Fallstudie som forskningsstrategi syftar till att studera problem som existerar inom fall med specifika förutsättningar, dessa förutsättningar blir avgränsningen för arbetet och kan vara både teoretiska och fysiska (Denscombe, 2014, p. 93). Fallstudie kan även dra nytta av tidigare forskning för en utvecklad insamling och analys av data (Yin, 2007, p. 31).

Som forskningsmetod har en kvalitativ metod tillämpats i olika steg, där arbetet inleddes med en innehållsanalys av översiktsplandokument, sedan innehållsanalys av planebeskrivningar till detaljplaner. Innehållsanalysen syftade till att identifiera om natur i staden teorin förekom och i så fall hur, samt vilken kontext fenomenet grönska beskrevs i och vilka begrepps används. Det teoretiska ramverket avgränsade undersökningen till förekomst av stadsnära eller integrerad natur och *fuzzy koncept* tillhandahöll verktyg som kunde identifiera *fuzzy koncept* inom ämnet. Dessa begrepp kom sedan att redovisas och analyseras.

Innehållsanalysen av planbeskrivningarna för detaljplanerna syftade sedan till att bidra med planerares tolkning av identifierade begrepp genom att studera hur de användes. Arbetet med innehållsanalyserna skedde delvis parallellt då empiri insamlades för båda innehållsanalyserna samtidigt för att behålla en neutral syn under insamling av data från planbeskrivningar för detaljplanerna. Hade den första innehållsanalysen för översiktsplaner genomförts helt hade

kategoriseringen av planbeskrivningarna kunnat generera vinklade data som antingen visade för eller emot naturens och grönskans förekomst i staden.

I det här arbetet har fallstudie valts för att kunna besvara de frågor som presenteras i problemformuleringen, arbetet syftade till att undersöka begreppstolkning av grönska förekommande i översiktsplandokument. Anledningen till att jag har valt att jobba med fallstudie före exempelvis massstudie är för att det genom områdesöversikten uppdragats ett projekt som arbetat med just hållbarhet i översiktligplanering, och den teori som var relevant för detta arbete gick att tillämpa på det fallet. Arbetet hade även kunnat genomföras med projektstudie som forskningsstrategi. Det skulle dock inte generera samma sorts jämförbara data då även det övergripande programmet eller projektet studeras (Yin, 2007, p. 66). I valet för att genomföra en projektstudie kan även nämnas att fallets övergripande projekt, *Översiktsplanering för hållbar utveckling* (Boverket & Naturvårdsverket, 2000c), kan anses vara daterat i jämförelse med att övriga analysenheter är utvecklade som resultat av SAMS-projektet och inte i samband med det. Att då arbeta med analysenheterna och det övergripande projektet på samma analysnivå skulle generera missvisande resultat.

Att forskningen bedrevs genom en kvalitativ metod var för att undersöka tolkningen av begrepp och teorins förekomst i empirin. Innehållsanalysen genomfördes genom kvalitativ kategorisering, då värderades begreppen för att kunna kategoriseras. Detta har generat data som inte kan hanteras som kvantitativ empiri eftersom det inte nödvändigtvis är dess upprepade förekomst i plandokumentet som avgör dess relevans. Genom att endast räkna enheterna hade inte analys kunnat genomföras på ett legitimt sätt.

4.1.1 Generalisering och forskningens kvalitet

Forskningen var dels en teoriprovande och dels en teorigenererande undersökningsenhet som innebar att fallstudien undersökte om det specifika fallet kunde förklaras först med hjälp av det teoretiska ramverket och sedan arbetets resultat. Det presenteras vissa antaganden i det teoretiska ramverket och fallet, genom att ha studerat begrepp har arbetet försökt söka förklaring till om och varför de problem som presenterats existerar (Denscombe, 2014, p. 97). I bearbetningen av det empiriska materialet användes därför en analytisk generalisering där det teoretiska ramverket har varit en mall med vilket fallet har

kunnat jämföras (Yin, 2007, p. 53). Fallstudie kommer att tillämpas för att studera det specifika utfallet hos de fem kommuner som deltagit i delstudie genomförd av SAMS-projektet, detta genererade de specifika dragen för ett ideografiskt synsätt som skiljer en fallstudie från andra forskningsstrategier (Bryman, 2018, p. 98). Vid en större studie hade troligen inte granskningen kunnat bli lika djupgående och komplexiteten i den givna situationen hade inte kunnat presenterats lika utförligt (Denscombe, 2014, p. 92). Genom att tillämpa en analytisk generalisering presenterades resultatet som en *arbetshypotes* med en reflektion kring det fall som studerats och om det gick att tillämpa i liknande situationer. Att göra detta ser resultatet som ett perspektiv snarare än sanningen, och den kvalitativa forskningen kan ses som en tolkning eller beskrivning av fenomenet. Generaliseringen blir sedan uppenbar om det visar sig att forskningen är tillämpningsbar i andra fall och då kan bidra med ett nytt synsätt (Fejes, et al., 2015, p. 272).

Genom att i ett tidigt skede upprätta ett teoretiskt ramverk har arbetet kunnat genomföras med en extern validitet². Detta påverkar om arbetet kan generaliseras. Arbetet har en extern validitet i den utsträckning att SAMS-projektets fallstudie presenterade framstående översiktsplaner från innan år 2000. Både fallstudiekommunerna och andra kommuner har kunnat ta del av resultatrapporten, eftersom den presenterades av Boverket, så många fler kommuner än de från den ursprungliga fallstudien har kunnat arbeta och utveckla sitt arbete med ekologisk hållbarhet i form av natur och grönska i översiktligplanering. Bryman (2018, pp. 465-466) menar att det är svårt att "frysa" den sociala miljö inom vilket undersökningen har genomförts och därmed kunna uppfylla kriterier för ett reliabelt arbete, men i och med att innehållsanalysen sker på statiska dokument så förändras inte den sociala kontexten i vilket de är antagna. För att göra undersökningen möjlig för upprepning har det även varit av största vikt att metoden som tillämpats har dokumenterats detaljrikt.

² Enligt Yin (2007, pp. 54-55) finns det fyra designkriterier som bör tillämpas vid fallstudier, *Begreppsvaliditet*, *Intern validitet*, *Extern validitet* och *Reliabilitet*. Dessa tillgodoses genom olika faser av forskningsarbetet och gör att det kan hålla en god kvalitet.

4.1.2 Analysenhet

Denna komponent presenterar varför och hur fallets beståndsdelar har identifierats. Definiering av analysenheten är ofta ett grundläggande problem i genomförandet av fallstudier (Yin, 2007, p. 44), att definiera detta är av stor vikt om resultatet ska vara jämförbart och möjligt för generalisering. I denna fallstudie definierades analysenheten som en studie av *fuzzy concepts* förekomst bland grönskans beskrivning i översiktlig planering. Yin (2007, p. 43) rekommenderar att föra en diskussion med en kollega för att presentera sin forskningsfråga och formulera argument för hur den valda analysenheten kan besvara dessa frågor. Vid presentation av analysenheter krävdes därför att information om varje "individ", i det här fallet kommunerna, samlades in för att kunna presentera dess kontext och hur de var relevanta för undersökningen. Val av lämpliga analysenheter grundades i forskningsfrågorna, nedan följer en presentation och motivering till valda analysenheter.

De kommuner som kom att granskas har deltagit i SAMS-projektet *Översiktsplanering för hållbarutveckling*. Umeå, Sala, Karlstad, Vallentuna och Kungälv. Kommunerna varierar i storlek och visade på olika metoder för att arbeta med hållbar utveckling (Boverket & Naturvårdsverket, 2000c), att analysenheterna inte är unika ger dem förutsättningar för att kunna generalisera arbetet. Det som är intressant i fallet är att kommunerna aktivt genomfört ett hållbarhetsarbete och kan därför granskas efter förutsättningarna att de har en viss insikt i vad hållbarhet på översiktlig strategisk nivå innebär. Det har även gått 18 år sedan projektet slutfördes vilket är god tid till att implementera de eventuella kunskaper som fallstudieprojektet tillförde, detta ger också undersökningen en analytisk form av kommunernas utveckling kring hållbarhetsarbetet. I figur 1 presenteras de kriterier som analysenheterna har behövt uppfylla för att passa som analysenhet i just denna fallstudie.

Kriterier för analysenhet översiktsplan inom valt fall

- Har en översiktsplan som framtagits efter 2000 då SAMS-projektet avslutades.
 - Kommuner som deltagit i SAMS-projektets fallstudier.
 - Kommuner som varit fall i delprojektet med grönska på översiktlig nivå.

Kriterier för analysenhet planbeskrivning detaljplan inom valt fall

- Detaljplanen ska vara upprättad i en kommun som varit analysenhet i fallstudien.
 - Detaljplan som framtagits efter att arbetet med respektive översiktsplan påbörjats.
 - Detaljplanen ska ligga inom en tätort.
 - Detaljplanen ska vara jämförbar med övriga analysenheter gällande storlek och innehåll.

Figur 1: Kriterier för val av analysenhet

4.1.3 Kvalitativ innehållsanalys

Kvalitativ innehållsanalys är den metod som använts för att analysera plandokument för analysenheterna. Det har genomförts två analyser för att besvara de båda forskningsfrågorna, analysen har även haft tre övergripande steg *tolkning, kategorisering och analys*. För att kunna besvara den första forskningsfrågan *Hur formuleras grönska samt stad och natur i strategisk översiktlig planering?* analyserades grönskans förekomst i översiktlig planering. Därför var den typ av dokumentär källa som granskades översiktsplaner. Dessa dokument användes för att på en strategisk nivå upptäcka benämningar som följde kontexten i vilket det teoretiska ramverket stad och natur existerar. Sedan undersöktes hur dessa tolkades genom forskningsfråga 2, *Hur sker tolkningen av grönska samt stad och natur från översiktsplan till detaljplan?* Då genomfördes en likadan innehållsanalys på planbeskrivningar till en detaljplan för varje kommun. Genom att även undersöka detaljplan kunde en jämförelse ske mellan de strategiska plandokumenterna och de innehållande mer detaljer, för att undersöka om och hur begrepp gällande grönska och natur tolkades och tillämpades.

En fördel med att granska dokument är att de existerar i en permanent form, eller i alla fall tillfälligt från det ögonblick de producerades (Denscombe, 2014, p. 319). Eftersom fallstudien kommer genomföras i form av innehållsanalys av dokument krävdes inte en begräsning i tid för fallets händelse. Däremot har en restriktion av innehåll behövt sättas för att begränsa innehållsanalysens omfattning. Att

genomföra en kvalitativ innehållsanalys i det här fallet innebär att det sker en tolkning av kontexten och resultatet och att arbetet utvecklas under tidens gång.

De dokument som valts ut har genomgått kriterier för valda fall för att kunna generera jämförbara data. För att översiktsplanerna som skulle passa som analysenheter krävdes att de passade enligt tidigare formulerade *Kriterier för analysenhet för översiktsplan inom valt fall*. Detaljplanerna valdes ut baserat på *Kriterier för analysenhet planbeskrivning detaljplan*, där det sista kriteriet var enligt en mer kvalitativ metod. Att de enligt kriteriet skulle ligga inom tätorten, vara påbörjade efter respektive översiktsplans antagande och jämförelsebara i storlek med övriga detaljplaner som utsetts till analysenheter. Detaljplanerna skulle i huvudsak innefatta bostadsbebyggelse och inte något större parkområde. Det blev därför en repetitiv process där planer jämfördes och byttes ut för att anpassas till varandra i storlek, samt ett värderande av detaljplanernas innehåll då ”jämförbar i storlek och innehåll” inte är ett mätbart värde.

Innehållsanalys i 6 steg

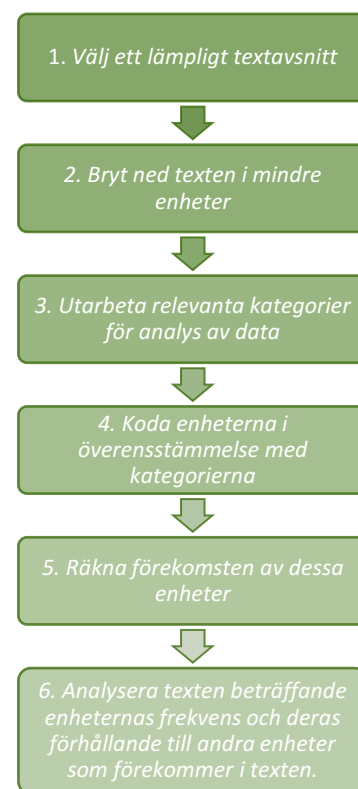
För att konsekvent granska empiri användes metoden innehållsanalys, den kan appliceras oavsett textstil och tillämpas enklast genom att följa en procedur i sex steg (Denscombe, 2014, pp. 392-393).

1.

Först valdes ett lämpligt textavsnitt från dokumentet som ska granskas. Urvalskriteriet för textavsnitt utgick ifrån vilket kapitel i respektive översiktsplan som till största del berörde natur och grönska. I vissa analysenheter bestod texten av delar från flera kapitel, i vissa ett kapitel.

2.

Efter en snabb läsning bröts texten ned i mindre enheter. Dessa utgick ofta ifrån dokumentets egna underrubriker för att enklare hantera texten under analysen. Textdelarna gavs sedan egna koder för att lätt kunna återfinna i originaldokumentet. Namnet på koden baserades till exempel på vilken kommuns översiktsplan som kodades och från vilken ordning de påträffades i texten. Kodningen

Figur 2: Denscombes innehållsanalys metod i sex steg

användes sedan för att återges i kategoritabellen som källhänvisning, koden angavs inom parentes i kategoritabellen.

Textstycke	Kod
Underrubrik 1	T1
Underrubrik 2	T2
Osv.	Osv.

Exempel: Kommunen ”Text” får koden T + nummerordning för textenhetens förekomst i det analyserade dokumentet.

Figur 3: Modell av tabell för kodning

3.

För att kunna samla in enheter utarbetades relevanta kategorier för analys av data. Kategorierna är det verktyg med vilket den första analysen av texten genomfördes. Genom att utgå från det teoretiska ramverket granskades dokumenten översiktligt för att identifiera återkommande teman vilka kan kopplas till teorin. Dessa teman utgör sedan kategorierna till vilket enheterna sorterades.

De färdiga kategorierna utgör ramverket för en tabell enligt modell nedan. Denna fylls sedan i med enheter som identifieras i steg 4.

De kategorier, delteman som valdes ut baserades på det teoretiska ramverkets beskrivning av stad och natur. Kategorierna utformades så att de identifierade grönskans benämning i form, innehåll och syfte. Formen identifierade vilket begrepp som beskriver grönskans yta, hur den får ta plats i och i anslutning till kommunens större tätort. Att arbeta med formen var till hjälp för att förstå vilken sorts grönska analysenheten valde att arbeta med. Innehållet kategoriserades både efter fysiska och abstrakta värden som grönskan beskrevs med eller innehöll. De fysiska var sådana begrepp som är allmänt vedertagna och det finns tydliga definitioner på vad de innebär eller begränsas av. Medans det abstrakta innehållet är tolkningsbart utifrån läsarens egna preferenser. Syftet identifierade begrepp som beskrev syftet med grönskan eller vad den skulle användas till.

Form	Innehåll Fysiskt	Innehåll Abstrakt	Syfte

Figur 4: Modell av tabell för kategorisering

Exempel på kategorisering:

Enbart *Skog* kategoriseras som Innehåll fysiskt då det är allmänt vedertaget att skog beskriver en stor ansamling vilt växande träd och markväxtlighet.

Skogsmiljö kan beskriva den miljön som återfinns i en skog, men kan även beskriva upplevelsen av skogen och detta kan återskapas i andra miljöer.

Skogsområde kategoriseras som Form eftersom det är en bestämd areal som beskrivs.

Skogsbruk är det som skogen ska användas till och syftar på funktionen och inte skogen i sig.

4.

Nästa steg i analysen är att koda enheterna ur texten i överensstämmelse med kategorierna. Detta gjordes genom att fylla i tabellen efter vilka värden som återfinns i dokumentet. Ibland kunde begreppen behöva utläsas i sitt sammanhang då de hade en djupare beskrivning, detta angavs då med *, för att sedan hänvisa till begreppets källa.

Kategori 1	Kategori 2	Osv.
Enhet1 (T1)	Enhet3* (T2)	
Enhet2 (T2)		

Figur 5: Modell av tabell för kategorisering

Enheter som läses lika kunde förekomma i flera kategorier då de i sitt sammanhang syftade till olika företeelser. Detta gäller dock förekomsten i just det specifika sammanhanget och inte generellt.

5.

Innan det gick att dra några slutsatser ur det empiriska materialet bearbetades data. Genom att gruppera data från kategorierna skapades underkategorier med sammanhörande tema som utläste vissa samband mellan de insamlade enheterna. I dessa underkategorier räknades även förekomsten av enheter för att kunna uttyda viss prioritering inom användningen av grönskan mellan underkategorierna. Dock var det inte antalet enheter per se som var det underbyggande argumentationen i analysen utan deras användbarhet och relation till varandra.

6.

Sista steget var att analysera texten beträffande enheterna och deras förhållande till andra enheter som förekommer i det empiriska materialet. Analysen skedde i flera steg, kortfattat och sammanfattande per dokument, mellan översiktsplan med tillhörande detaljplan från varje kommun och slutligen gemensamt för att jämföra om det rådde skillnader mellan kommunerna för tolkningen mellan översiktsplan och detaljplan.

4.2 Metod- och forskningsstrategikritik

I arbetet gäller det som forskare att ha ett kritiskt förhållningssätt mot insamlade data för att kunna vidhålla en god kvalitet. Det är relevant att föra en reflektion kring metodernas och datas objektivitet, validitet och tillförlitlighet. I arbetet har det krävts en medvetenhet om de egna värderingarnas påverkan på arbetets genomförande, speciellt då metoden som använts har varit av det kvalitativa slaget. Det finns därför en poäng att vara reflexiv genom arbetet och presentera en reflektion över hur arbetet kan påverkas utav egna värderingar (Bryman, 2018, p. 65).

4.2.1 Nackdelar fallstudier

En utvärdering grundad i Forskningshandboken (Denscombe, 2014, p. 104), kompletterad med andra källor och egna reflektioner om Fallstudie som forskningsstrategi.

Att genomföra en fallstudie tillför en problematisering i resultatredovisningen där arbetets resultat måste presenteras objektivt för att kunna jämföras med liknande fall. Generalisering i arbetet kan inte ske genom den traditionella statistiska generaliseringen eftersom att arbetet inte har gjort ett slumpmässigt urval av analysenheter. Arbetet går därför inte att jämföra med liknande fall på det traditionella sättet vid vetenskaplig forskning eftersom studien är riktad. Däremot har det utvecklats andra generaliserings principer som lämpar sig bättre för kvalitativ forskning, till exempel *analytisk- och situerad generalisering* (Fejes, et al., 2015, p. 272), det föreslås att dessa principer appliceras i slutdiskussionen.

Det kan uppstå problem i relevansen för det insamlade empiriska materialet som ifrågasätter om resultatet med forskningen visar den sanna bilden av kommuners arbete med natur och grönska. Eftersom fallets avgränsning som följd av fallets kriterier för analysenheter har definierats så att det endast ska undersöka översiktsplaner och sedan detaljplaner kan viktiga fakta ha uteblivit. Vissa av de utvalda kommunerna kan ha arbetat mer utvecklat med de utvalda kategorierna i andra dokument till exempel grönstrukturplan vilket är ett fördjupande dokument i arbete med kommuners grönska. Dock har inte grönstrukturplaner valts som empiriskt material eftersom det för det första inte är vad som var källa till SAMS fallstudie i *Översiktsplanering för hållbar utveckling* (Boverket & Naturvårdsverket, 2000c). För det andra fanns en risk alla kommuner inte hade

en grönstrukturplan eftersom det inte är ett obligatoriskt dokument att upprätta på samma sätt som en översiktsplan, se *Plan och bygglag* 3 kap. 1 § (SFS 2010:900).

Att genomföra en fallstudie kräver att informationskällor finns tillgängliga för det valda fallet. Saknas för stora delar av data kan analysenheten tappa sin validitet. Det gäller då både att vara konsekvent i sina fallkriterier och innovativ i hur nya datakällor kan tillhandahållas, eller se vad arbetets utfall kan bli. Fallstudier har även en tendens att fokusera på processen snarare än det mätbara resultatet. Det gäller som forskare att inte fastna i det deskriptiva arbetet och vara uppmärksam på att arbetet även ska kunna tillhandahålla analys och utvärdering. Genom att använda sig av flera analysenheter riskerar fallstudien att bli en projektstudie, en flerfallsstudie av olika delprojekt, om forskningen undersöker både analysenheter och det övergripande programmet. Det har därför varit viktigt att fokusera på det övergripande projektet som bakgrund eller gemensam kontext för fallet, och inte som en undersökningsenhet (Yin, 2007, p. 66). I detta arbete är det därför kommunernas fortsatta arbete efter SAMS-projektet som har studerats och inte resultatet eller arbetssättet för SAMS. Det var därför även av stor betydelse att SAMS-projektet i sig inte var en del av analysen utan presenterades som en bakgrund som knöt samman analysenheterna i en kontext.

4.2.2 Nackdelar dokument som datakälla

I fallstudien kommer kommunala plandokument att granskas och dessa kan uppfattas som auktoritära, informativa och objektiva, dessa har producerats av tjänstemän och kan därför betraktas som opartiska (Denscombe, 2014, p. 320). Dock bör dessa dokument inte anses som att de innehåller hela sanningen, speciellt eftersom fallstudien syftar till att undersöka om dokumenten använder legitima begrepp. Det är även viktigt att i den mån som går undersöka vilken som är den primära datakällan för att kunna underbygga analysen korrekt. Statliga och kommunala dokument kan ha en tendens att inte ange primära källor i sina rapporter utan utgå ifrån att den producerade texten är sanningen. Staten, myndigheten eller kommunen är allra troligast upphovsmän till den övergripande data som används. Vid forskning baserad på dokument av denna typ krävs det därför en medvetenhet om att datakällan troligen producerats för annat syfte än vad forskningen syftar nyttja den till.

4.2.2 Nackdelar innehållsanalys

En nackdel med kvalitativ analys är att de behöver koda innan de kan analyseras, genom att plocka begrepp ur sin kontext kan de förlora den sociala situation inom vilket de förekommer (Bryman, 2018, p. 701) (Denscombe, 2014, p. 417) Syftet till varför de har plockats ut kan därmed vara svårt att förmedla. I det läget kan det finnas en mening att växla till en narrativ analys för att inte behöva fragmentisera, dela upp, textstycket som identifierats. Det kan vara för att textstycket som helhet bevisar en viktig poäng eller att den är representativ för analysenheten som helhet. Data får en mening först när det relateras till en teori och det är därför av stor vikt i analysen och resultatet att detta sker. Det finns i detta reflekterande skede en risk att det empiriska materialet förvrängs utifrån sitt ursprungliga syfte, det är dock en risk som behöver tas för att kunna generera en utförlig analys (Bryman, 2018, pp. 701-702). Det gäller därför att även vara konstruktiv i sin beskrivning av tema eller kategorier eftersom det vad som lägger grunden för det fortsatta analytiska arbetet, har inte empiri utarbetats med ett motiv finns det även här en risk för ett bristande resultat och svårigheter med att anknyta till teorin uppstår. Ordningsföljden för det kvalitativa arbetet behöver nödvändigtvis inte vara linjärt utan kan vara repeterande av tidigare steg i arbetet för att anpassa både teori och data efter varandra (Bryman, 2018, pp. 708-709).

DEL 5

Material och empiri

5.1 Fallstudie

Empiriskt material i form av tabeller presenteras i Bilaga 1. Nedan följer en bakgrundsbeskrivning av det empiriska materialet utifrån vilket innehållsanalysen är utarbetad samt en kortare analys av den data varje dokument resulterat i.

Insamling och bearbetning av det empiriska materialet har utgått ifrån fyra teman som utformades från dokumenten efter en översiktlig genomgång. Dessa är Form, Innehåll fysiskt, Innehåll Abstrakt och Syfte. Data har sedan bearbetats till underkategorier för att underlätta tolkningen mellan dokument och se mer detaljerade teman.

Figur 6: Analysenheter i SAMS-projektets delstudie Översiktsplanering för hållbar utveckling

5.1.1 Fallet SAMS

Fallet som empirin utgår ifrån är SAMS-projektets delprojekt *Översiktsplanering för hållbar utveckling* (Boverket & Naturvårdsverket, 2000c). SAMS-projektet har valts som fall för att det var ett omfattande projekt som arbetade med hållbarhet, även på översiktlig nivå. Det har även passerat en viss tid sedan projektet genomfördes och avslutades och lärdomarna som projektet medgav har förhoppningsvis kunnat tillämpas i de fall som även projektet studerade. Eftersom att översiktsplaner inte utarbetas så ofta och planerna var relativt nyantagna eller under arbete 2000 då SAMS-projektet avslutades har kommunerna haft över 18 år på sig att utarbeta nya, vilket ändå kan ses som en generell tid för hur ofta nya översiktsplaner utarbetas för att vara aktuella med kommunens utveckling.

SAMS delprojektet avslutades i en sammanfattande rapport där fem kommuners arbetet med hållbar utveckling i översiktsplan redovisas. Rapporten presenterar att kommunerna antagit olika arbets- och redovisningsmetoder. Rapportens syfte är att ge idéer och inspiration till fortsatt arbete med hållbarhet inom översiktlig planering. Det är utifrån denna rapport som fallet och analysenheterna har valts. Dock uppfyllde inte Sala kommun kriteriet ”*Har en översiktsplan som framtagits efter 2000 då SAMS-projektet avslutades*”, figur 1, och kommunens översiktsplan har därför inte ingått i innehållsanalysen. Nedan följer dock en kort beskrivning av kommunens planarbete.

Sala

Sala kommuns översiktsplan antogs 2002 under namnet *Plan för Sala ekokommun*. Eftersom att planarbetet till största del pågått innan SAMS-projektet genomförts anses planen ej relevant för att granska kommunens fortsatta arbete med grönska som del av det ekologiska hållbarhetsarbetet. Sala kommuns översiktsplan bedömdes 2013 som inaktuell i och med antagandet av den nya plan- och bygglagen (Plan- och bygglag, SFS 2010:900) (Kommunstyrelsens förvaltning, 2014).

Det kan tilläggas att Sala kommun antog en fördjupning av översiktsplan *Plan för Sala stad* av kommunfullmäktige den 26 maj 2014. Planen består av plandokument och fyra bilagor, varav bilaga 2.1 berör *Sala tätorts grönstruktur*. Även om detta dokument skulle vara relevant för detta arbete är avgränsningen att endast granska översiktsplaner, detta för att generera data som kan jämföras i analysarbetet (Sala kommun, 2016)

Figur 7: Karta över analysenheternas lokalisering i Sverige

5.2 Empiriskt material översiktsplan

5.2.1 Umeå översiktsplan utställningshandling

Umeå kommuns senaste översiktsplan består av en utställningshandling som fram till slutet på januari 2018 var på utställning. Planen revideras just nu och planeras antas under 2018. Dokumentet syftar till att redovisa övergripande utgångspunkter för alla de dokument som i praktiken är delar av översiktsplanen (Umeå kommun, 2017, p. 5). Planens presenterade strategier och riktlinjer ska verka styrande för efterföljande planarbete.

Sammanfattning av empiriskt material Umeå översiktsplan

Det empiriska materialet utgår ifrån kapitlet *Grönstruktur s. 40–44* (Umeå kommun, 2017). Data återfinns i Bilaga 1 s. 3–4.

Umeås översiktsplan har arbetat med formen av grönskan i specifika platser främst utanför staden men även inom staden genom att benämna den som stråk och infrastruktur. Infrastrukturen ska löpa runt staden som en grön motorväg men även genom tätorten likt ett nätverk. Som natur och grönska beskrivs älvlandskapet och kusten flertalet gånger som betydelsefullt, även om de i sig inte bidrar med något faktiskt syfte till den vardagliga upplevelsen av natur och grönska. Dock kan det ses som den betydande besöksmål som kommunen beskriver att de vill utveckla. I stadens utkant finns även jordbrukslandskap, vandringsleder och naturreservat som genererar betydelsefulla funktioner för staden, om än i form av nytta för tätortens livsmiljö. Andra mer stadsnära grönområden är parker, lekplats och gröna oaser. Grönska i Umeå beskrivs med värdeladdade ord som attraktivt och intressant och innehållande mänsklig aktivitet som friluftsliv och rekreation. De erbjuder viktiga funktioner och resurser som kan förädlas men också ekosystemtjänster. Naturen ska vara tillgänglig och säkras från exploatering.

5.2.2 Karlstad översiktsplan

Den aktuella översiktsplanen för Karlstad kommun antogs av kommunfullmäktige 2012. Karlstad kommun menar att plandokumentet fyller flera funktioner bland annat för att utveckla kommunen (Karlstad kommun, 2012). Planen arbetar mot en förtätad stad med grönområden som attraktionskraft och anknytning till Väneren och Klarälven (Karlstad kommun, 2012, p. 6).

Sammanfattning av empiriskt material Karlstad översiktsplan

Det empiriska materialet utgår ifrån kapitlet *Naturvård* samt kapitlet *Rekreation och friluftsliv* s. 74–81 (Karlstad kommun, 2012). Data återfinns i Bilaga 1 s. 7–9.

I Karlstad utformas grönskan som grönastråk, -områden och naturlandskap. Grönskan ska vara integrerad i kommunen bland annat i form av kilar och i samband med infrastrukturen. Stora delar av grönskan innehåller olika typer av skyddade miljöer så som naturreservat och riksintressen, att detta är ett av kommunens mest prioriterade intressen syns både i innehåll och syftes kategorin då skydda och bevara är ofta förekommande. Dessa områden anses innehålla höga naturvärden av oidentifierat slag. Troligen är det samma typ av områden som benämns som plats för biologisk mångfald, friluftsliv och naturresurser. Det kan gå att se ett samband mellan gröna kilar och närströvområde samt tillgänglighet till bostadsnära natur. Vilken typ av grönska dessa gröna kilar ska innehålla

benämns ej djupare i översiktsplan. För kommunen fyller grönskan och naturen syfte för naturturism och friluftsliv samt erhåller ekosystemtjänster. Naturen och grönskan är även objekt för utveckling och ska vara tillgänglig.

5.2.3 Vallentuna översiktsplan utställningshandling

En utställningshandling av Översiktsplan 2040 för Vallentuna kommun var utställd under perioden 7 mars – 7 maj 2018. Planen ska fungera vägledande och redogörande av värden som ska beaktas inom kommunen. Vallentuna är även en del av samarbetet mellan de sex kommunerna i Stockholm Nordost för ett utvecklat ansvar bland aktörer i regionen (Vallentuna kommun, 2018, p. 7).

Sammanfattning av empiriskt material Vallentuna översiktsplan

Det empiriska materialet utgår ifrån kapitlen *Naturmiljöer och naturvärden s. 56–59* och *Rekreation och fritid s. 60–63*. I kapitlet *Rekreation och fritid* är sport och fritid uteslutet. I Vallentuna har två kapitel studerats eftersom de har delat upp grönskan mellan dessa, det är dock en naturlig ordningsföljd eftersom de kommer efter varandra i översiktsplanen. Data återfinns i Bilaga 1 s. 13–15.

I Vallentunas översiktsplan tar grönskan form i och med specifika platser som ofta har något sorts skydd, till exempel naturreservat. Detta är till stor del skogsområde med en specifikt beskriven fauna och miljö. Dessa områden ihop med kommunens våtmarker och sjöar kan tolkas vara de som främst ska gynna den biologiska mångfalden och utgör nyckelbiotoper som ska skyddas. Grönskan beskrivs även som områden med mänsklig aktivitet för rekreation och friluftsliv, vilken typ av aktiviteter som erbjuds beskrivs utförligt som till exempel fiske och vandring. Friluftsliv och rekreation i sig formar inte grönskan, men vissa material blir nödvändiga till exempel båtbyggare. Naturen och grönskan i anslutning till tätort finns för ett mänskligt syfte och både skog och vattenkontakt ska gynna folkhälsan i kommunen. Vallentuna lyfter även eventuella negativa konsekvenser som kan uppstå i utformningen av grönskan, till exempel *Barriärer och otrygga passager (V6)*. På en översiktlig nivå ska grönskan vara en del av en struktur som består av grönområden, stråk och gröna kilar. Enheterna som bygger upp detta ska ses som värdekärnor som är tillgängliga för kommunens invånare. Vad värdekärnorna innebär och vad som anses värdefullt beskrivs inte vidare.

5.2.4 Kungälv översiktsplan

I april 2016 aktualiserades Kungälvs Översiktsplan 2010 och den ansågs vara aktuell i stora, övergripande och strukturella drag. Översiktsplanen ska därefter även ha kompletterats med tre tematiska tillägg. Planbeskrivningen innehåller vision och viljeriktning för kommunens mark- och vattenanvändning. Kungälv är även en del av Västra Götalandsregionen och Göteborgsregionens utvecklingsarbete som ligger till grund för översiktsplanen (Kungälv kommun, 2010, p. 4).

Sammanfattning av empiriskt material Kungälv översiktsplan

Det empiriska materialet utgår ifrån kapitlen *Höga natur- och kulturvärden s. 26–28 och Naturmiljö och friluftsliv s. 66–68*. Kungälv kommuns ÖP delade upp sitt arbete med grönska i en övergripande del i början av plandokumentet och en fördjupande del i kapitlet för *Allmänna intressen*. För att det ska vara en jämförbar datakälla analyserades därför båda delarna. Detta resulterade i en jämlik mängd text gentemot övriga analysenheter. Data återfinns i Bilaga 1 s. 19–21.

Kungälv kommun arbetar med grönska i områden med olika syften och innehåll. Bland annat som sammanhängande-, gröna-, närströv- och opåverkade områden. Dessa olika områden återfinns på olika platser i kommunen både som tätortens och det omgivande landskapets gröna miljöer. Grönområdena förekommer även i mindre delar som gröna kilar, dessa kan kopplas till *markanvändningen i mötet mellan tätort och landsbygd (Ku2)*. Kommunen vill även tillhandahålla *attraktiva målpunkter (Ku2)*, attraktiviteten beskrivs inte ytterligare men kan troligen höra samman med de olika värden som beskrivs i översiktsplanen, *Rekreativsvärde (Ku2)*, *kultur- och naturvärden (Ku1) (Ku4)*. Kungälv är en kustkommun och även fast inte Kungälv tätort ligger vid kusten har staden vattenkontakt med Nordre älv. Kusten och havet är viktiga naturområden för kommunen och beskrivs flertalet gånger. Även flera av de mer specifika platser som beskrivs i kommunen ligger vid kusten. Kommunen har även flera naturreservat och skyddade områden vilket präglat att återkommande syften i plandokumentet handlar om skydd och hänsyn. I översiktsplanen beskrivs naturen ingående både i generella termer men också i mer detaljerat vilket ger ett tydligare syfte till vad som är bevarande värt. Grönskan och naturen ska bidra med resurser i form av attraktivitet och åkermark men även bidra med en god hälsa för kommuninvånare och tillgängliga rekreationsytor.

5.3 Empiriskt material detaljplan

5.3.1 Umeå, Detaljplan för fastigheten Almen 2 m. fl.

Detaljplanen antogs 18 februari 2018 av Byggnadsnämnden. Beslut om att påbörja planen togs av Byggnadsnämnden den 15 februari 2017 och omfattas då av ej Umeå översiktsplan 2018 eftersom den ej är antagen. Planen har dock påbörjats parallellt med arbetet för översiktsplan och antagits när det funnits officiella handlingar för Översiktsplanen. Syftet med detaljplanen var att upprätta bostäder och bekräfta befintlig verksamhet inom planområdet. Area för området är på ca 14 800 m² (Umeå kommun, 2018).

Sammanfattning av empiriskt material Umeå detaljplan

Det empiriska materialet utgår ifrån *Planbeskrivning s. 1–9* (Umeå kommun, 2018). Data återfinns i Bilaga 1 s. 5.

I detaljplan beskrivs grönskan få formen av friyta på innegård i anslutning till bostaden. Ytan är gemensam och regleras genom bruttoarea ovan garage med bjälklag. Grönytan definieras genom att den innehåller träd och buskar samt har markbeläggning av gräs. Grönskan får innehålla material i form av möbler för uteplats och lekredskap men tillgodoräknas inte om den nyttas för fordon, detta gäller både bil och cykel. I området beskrivs grönskan ha en lantlig karaktär och en grön gårdsmiljö, vad detta innebär mer specifikt beskrivs ej. Innegården har även funktionskrav som säker miljö och att den erbjuder både sol och skugga.

5.3.2 Karlstad, Detaljplan för fastigheten Plinten 1 m. fl.

Detaljplan för Plinten 1, vann laga kraft 22 september 2016 av Stadsbyggnadsnämnden. Beslut om att påbörja planen togs av stadsbyggnadsnämnden den 18 mars 2015 och omfattas av Karlstad översiktsplan 2010. Syftet med planen är att utreda möjlighet för bostäder. Planområdet är 6639 m² (Karlstad kommun, 2016).

Sammanfattning av empiriskt material Karlstad detaljplan

Det empiriska materialet utgår ifrån *Planbeskrivning s. 5–23* (Karlstad kommun, 2016). Data återfinns i Bilaga 1 s. 10–11.

I detaljplanen beskrivs grönskan och naturen i flera ordnade och mer naturliga strukturer. En stor del av den grönytan som beskrivs innefattas av vad som kallas för parklek eller park. Detta är en av de markanvändningar som finns i

planområdet i anslutning till bostadsområdet. Dessa ytor har som syfte att användas av allmänheten men området har även mer privat innegård som beskrivs i synonym med boendemiljön. Parkleken innefattar lekredskap, en sluttning och linbana. Parkmarken ska innefatta träd och buskar, grönyta i form av gräs och fritt från byggnader. Det beskrivs även ett skogsområde/parti. Grönskan beskrivs även innehålla rekreationsfunktioner som kan kopplas till de fysiska attributen pulkabacke och elljusspår. Området ska utveckla ”den goda gröna staden (P1)” och innefatta ”estetiskt trevligt inslag (P12)” dessa påståenden beskrivs inte ytterligare i vare sig utformning eller syfte. En del av den befintliga grönskan ersätts, men ska även kompenseras genom att flyttas till ny plats. Grönskan i området har som syfte att erbjuda plats för rekreation vilket ska främja god hälsa samt bidra med tillgänglig grönska som ska skapa möten och integration. Även ekosystemtjänsten för dagvattenhantering lyfts som ett positivt attribut i och med planen, kan vara i samband med bevarandet av befintliga hästkastanjer som går längs med befintligt gatunät i form av en allé.

5.3.3 Vallentuna, Detaljplan för fastigheten Prästgård 1:69 m. fl.

Detaljplan för Prästgård 1:69 m. fl. gäller ombyggnad av Gärdesvägen. Kommunstyrelsens Näringslivs- och planutskott beslutade 13 september 2016 att fullfölja aktörens markanvisningsförslag och att ge samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag till detaljplan för Gärdesvägen. Detaljplanen har sedan varit i samråd fram tills 18 augusti 2017 och förväntas antas under sommaren 2018. Planen omfattas då av gällande översiktsplan och ej av *Översiktsplan 2040 för Vallentuna kommun*. Planen har dock påbörjats parallellt med arbetet för *Översiktsplan 2040 för Vallentuna kommun* och varit i samråd när det funnits officiella handlingar för översiktsplanen. Syftet med planen är att möjliggöra för bostäder i form av flerbostadshus med lokaler för centrumverksamhet i bottenplan och underjordiskt garage. Vidare är syftet med planen att säkerställa yta för allmän plats för att kunna genomföra ombyggnad av Gärdesvägen med tillhörande sociodukt. Planområdet omfattar ca 1 ha (Vallentuna kommun, 2015).

Sammanfattning av empiriskt material Vallentuna detaljplan

Det empiriska materialet utgår ifrån *Planbeskrivning s. 8–46* (Vallentuna

kommun, 2015). Kapitel 5.1.2 till 5.1.6 har medvetet uteslutits då de presenterar planprogram för hela Vallentuna centrum. Data återfinns i Bilaga 1 s. 17.

I planbeskrivningen finns beskrivning av en grön zon som är ytan mellan fasad och gata, allmän plats med markanvändningen samt naturreservat och Vallentuna sjön som den form av grönska som är tillgänglig i planen. Grönskan definieras som park, lekplatser och öppna gräsytor och ängsytor. Som växtlighet finns träd och buskar med specifikt lönnar och pilträd. Det talas även om skyddade miljöer som strandskydd och biotopskydd, hur dessa relateras till bostadsbebyggelsen framgår inte. Dessa ytor genererar ekosystemtjänster för biologisk mångfald och ska vara av stort värde. Planområdet ska inte påverkas till en negativ effekt trots att det föreslås ianspråktagande av befintliga grönytor. De ytor som behålls eller tillförs ska erhålla rekreation samt bidra med en *trivsamt boendemiljö (P1) (P12)*.

5.3.4 Kungälv, Detaljplan för fastigheten Krabbetorget 13 m. fl.

Detaljplan för Krabbetorget 13 m. fl. gäller ombyggnad av Krukmakaregatan. Kommunstyrelsen godkännande av planprogrammet 16 juni 2010, efter förfrågan om förtätning. Planförslaget har sedan varit utställt för samråd under tiden 7 april - 2 juni 2017 och genomgår granskning. Detaljplanen är framtagen under gällande av den studerade översiktsplanen *Kungälv översiktsplan 2010*. Syftet med planen är att förtäta med bostäder i flerbostadshus och lokaler för centrumverksamhet, samt värna för de kulturvärden och grönområden som finns på platsen och att de inte ianspråktagas i och med detaljplanen. Planområdet är drygt 5400 m².

Sammanfattning av empiriskt material Kungälv detaljplan

Det empiriska materialet utgår ifrån *Planbeskrivning s. 7–26* (Kungälv kommun, 2017). Data återfinns i Bilaga 1 s. 22.

I planebeskrivningen är den dominerande beskrivna grönytan den privata gården som benämns som *Bakgårdar(na) (K6)*, *Gårdsmiljöerna (K11)* och *trädgård* med olika böjningsformer. Trots detta vill kommunen inte att gårdarna privatiseras utan vill ge möjlighet för *allmänheten att röra sig (K14)* genom planområdet. Ianspråktagandet av parkyta i och med planen motiveras med att den *används dock inte (K7)* som park och att planen ska genomföras för att bibehålla de *natur- och kulturresurser (K3)* som finns på platsen idag, främst gårdarna bakom Västra Köpmansgatan. Planområdets nuvarande och framtida grönannehåll beskrivs målande och frikostigt som *fruktträd och prydnads/nyttobuskar (K10)* som ska bidra med *odling, lek och samvaro (K17)*. I närhet till planområdet finns även

större natur-, ströv- och friluftsområdet (K14) Fontinparken som kan bidra med grönytor och rekreation. Även natur och djurskyddsområden samt Nordre älv nämns hastigt även om dessa inte ligger i anslutning till planområdet.

5.4 Analys och resultat

I följande kapitel analyseras tolkningen av natur och grönska från översiktsplanenivå till detaljplanenivå. När det i texten nämns översiktsplan och detaljplan menas respektive kommuns översiktsplan och detaljplan.

5.4.1 Analys av tolkning Umeå

I Umeå översiktsplan beskrivs att den formen grönskan ska få i staden har formen av nätverk och strukturer, detta är svårt att identifiera i den detaljnivå som studerats då den inte inrymmer ett större område. Däremot benämns även grönska anta formen av en mosaikstruktur och finmaskigt nätverk, då kan även mindre enheter antydast liksom den innegård som det planeras för i detaljplanen för Almen m.fl. Denna typ av struktur återger den *Öbiogeografiska teorin* som kan bidra med vardaglig natur och grönska samt viktiga livsmiljöer för det djur- och växtliv som återfinns i staden (Falkheden & Malbert, 2000, p. 46). Att anlägga grönska i anslutning till bostad utvecklar även vad som kan anses vara ett attraktivt boende. Dock är begreppet attraktivt ett *fuzzy* koncept eftersom det kan tolkas olika beroende på individens erfarenhet (Loughran, 2016, p. 314). Översiktsplanen använder sig av flera värdegrundade begrepp som saknar definition. Att kommunen vill utveckla innehåll som antyder till en positiv associering kan anses självklart.

Stora delar av den grönska och natur som beskrivs i översiktsplan är sett i en större kontext och inte som den bostadsnära naturen eller naturen i tätort. Den bevarande och skyddsvärda grönskan reserveras genom naturreservat och specifika biotopområden. Den större ekologiska strukturen återfinns endast utanför tätorten och blir besöksmål, men inte något som kan upplevas dagligen. I detaljplan beskrivs inte om det finns någon större friyta i anslutning till bostaden mer än den egna innegården, exempel på detta hade kunnat vara en park eller mindre skogsområde. Detta kan antyda att visioner som *säkra viktiga funktioner i det gröna* som *hänger starkt samman med att vi utvecklar den täta staden (U4)* inte uppfylls.

5.4.2 Analys av tolkning Karlstad

Den integrerade grönskan i Karlstad kommuns översiktsplan syns i den studerade detaljplanen genom att ett större område får upplåtas till park och parklek. Dock går det inte att tyda om den har en koppling till en större struktur eller är en del av en grön kil, den passar mer in på beskrivningen "luckparker" (Ka4). Vilket syfte parken då får för att gynna den biologiska mångfalden är oklart. Däremot bidrar allén med en förlängd kedja från parken där levande organismer som fåglar och smådjur kan färdas säkert inom tätorten. Detaljplanens parkmark innefattas inte av något speciellt skydd och delar av marken ianspråkats i den nya detaljplanen för att ersättas med bebyggelse, vad det är för värden som saknas parkmarken eller vad för värden den återstående parkmark innehar framgår inte. Att använda begrepp som *Naturvärden (Ka1)* och *Mest värdefulla områdena (Ka1)* kan därmed skapa brister i kommunikationen och ses som ett *fuzzy* koncept om det inte förs en vidare dialog kring begreppens innebörd.

Även begreppet *Park* kan ha många olika innebörder i och med dess utformning, denna vekar vara av det mer traditionella slaget och ställs som en kontrast mot bebyggelsen. Den nya parkleken får en detaljerad beskrivning av vad den ska innefatta, lekredskap och linbana. Att utrusta parken med material för lek påvisar att parken får det kapitalistiska stödet som ger den ett mervärde för boende i området och parken kommer bidra med ett natur- och kulturvärde till platsen (Loughran, 2016, p. 314). Att parken ligger i anslutning till bostäder ger den också funktionen för rekreation och vardaglig kontakt med grönska som även nämns i översiktsplanen.

5.4.3 Analys av tolkning Vallentuna

I Vallentuna kommun utformas grönskan i detaljplanenivå som parkmark med lekplats i anslutning till bostäder. Naturområde, vattenområde och rekreationsområde finns i anslutning till bebyggelsen och detaljplanen menar att exploatering ska ske i samklang med naturen och grönskan för att stärka kopplingen till närliggande naturområden (Vallentuna kommun, 2015, p. 8). Att bebyggelsen ska utformas på något specifikt sätt är dock ingen målsättning som återfinns i översiktsplan, i alla fall inte om bebyggelsen inte ligger i anslutning till naturreservat eller annat skyddat område. Om bebyggelsen gör det hade diverse omnämningar kring *hänsyn*, *skydd* och *bevarande* förväntats appliceras. Även om detaljplaneområdet inte beskrivs tillhöra en större grönstruktur så är ett av syftena med detaljplanen att hålla *ihop de sociala sammanhangen och landskapet (P12)*, vilket ger otydliga signaler. Det är ett arbete som beskrivs i

översiktsplanen men vad i detaljplanen som uppfyller detta syfte är oklart. I detaljplan används begreppet *Landskapet (P12)*, det kan ha många innebörder både i form av naturlandskap och urbant landskap. Att då endast benämna *landskapet* skapar förutsättningar för misskommunikation om vad innehållet ska vara.

Den gröna zonen som detaljplanen för Gärdesvägen arbetar med i anslutning till bostaden är en typisk *faktisk* grönyta som ofta missas i kartläggning men som bidrar med ökad livskvalité. Att inte beskriva dessa gröna zoner djupare i översiktsplan eller motivera användningen av det i detaljplan missar kommunen något som kan vara ett grönt värde på en plats som lika gärna kan hård göras eller uteslutas i bebyggelsens utformning (Boverket m.fl, 2010, pp. 11-12).

5.4.4 Analys av tolkning Kungälv

Kungälv kommun nämner park en gång i den undersökta delen av översiktsplanen men desto oftare i detaljplan. Det kan skapa vissa frågetecken kring om det finns en *faktisk* grön miljö som har en funktion av närmiljö för boenden i kommunen eftersom de inte heller beskriver *formell* grönskas förekomst och betydelse (Boverket m.fl, 2010, pp. 11-12). Översiktsplanen hänvisar inte heller till andra kompletterade plandokument som beskriver fenomenet ytterligare. Däremot säger detaljplan att de vill ha en god livsmiljö och närrekreation, detta uppfylls i detaljplan i och med bevarandet av trädgårdsytan mellan bebyggelsen. Det finns dock ingen garanti av utformningen av dessa gårdsmiljöer även om den i det här fallet planeras innehålla träd, buskar och blomstrande växtlighet. Denna gårdsyta ska i detaljplanen utvecklas ytterligare och bli tillgänglig för allmänheten för lek och odling. Det kan tyckas självklart att detaljplanen inte benämner kustens värden eftersom den inte ligger i anslutning till dessa miljöer men den benämner ändå närliggande reservat och Nordre älv vilket ger intrycket av en medvetenhet av detaljplanens närområde och att dessa innehåller värden som spelar roll för boende i planområdet. Det framgår inte om detaljplanen är en del av en grön kil men den *Förbinder (Ku1)* Fontin parken med Västra Köpmansgatan genom att tillåta genomgång i planområdet. Om denna förbindelse innehåller grönska blir den en viktig del i en grönstruktur där växter och djur kan röra sig.

5.4.4 Slutlig analys

I alla planer oavsett nivå har ett tydligt tema kunnat identifierats gällande skyddsvärda områden. Dessa hade allt som oftast formen av reservat eller naturskyddsområden och låg utanför staden. Den typen av områden är av stort värde för biologisk mångfald och blir viktiga målpunkter för ekoturism. Däremot bidrar de inte med den vardagliga grönskan i närmiljön som är den främsta hälsofrämjande grönskan både för den allmänna befolkningen men framförallt för den mer som är mer begränsad i sitt rörelsemönster som barn och äldre. Även natur i stadslandskap borde kunna få ett större skydd genom att benämnas som bevarande värda i översiktsplan eftersom det dokumentet är styrande. De tillfällen som parkmark eller grönyta togs i anspråk för bebyggelse var det med motiveringen att den inte nyttjas, dock behöver inte all yta användas för rekreation för att fylla ett syfte. I det fallet kan nyttja ha varit ett dåligt val av begrepp eftersom det kan tolkas som att ytan inte fyller något syfte och därmed kan ianspråkta. Det kan behövas en ytterligare motivering som ställer för och nackdelar mot varandra eftersom planeringen är mer komplex än att ytor antingen är bra eller dåliga, antingen nyttjas eller är oanvända. Grönytor bidrar förutom som en naturlig uppdelning av stadsrummet som en mångfunktionell yta. Som mångfunktionell³ yta bidrar grönskan med bland annat dagvattenhantering som Karlstad nämner i sin detaljplan men även med andra tjänster som hela samhället kan profitera. Vad som i detaljplanenivå även kan tolkas vara en onyttjad yta kan i det större perspektivet vara en länk mellan två större grönområden. Om det i detaljplan inte redovisas för den *faktiska* grönytan kan det i en allt tätare stad komma att sakna det som bildar en struktur av grönska och den mosaik som beskrivs kommer då utebli.

Det var en varierande koppling mellan översiktsplan till detaljplan i fallet. En del av innehållet implementerades, främst syften som grönskan skulle medföra, till exempel bevarande och rekreation var något Vallentuna hade med i både översiktsplan och detaljplan. Däremot är det inte givet att dessa funktioner medföljer bara för att förutsättningar för dem tillhandahålls. Det kan behöva definieras vilken typ av rekreationsytor som översiktsplanen syftar till eftersom rekreation ofta kan vara tillägg i ett redan befintligt grönområde. Väldigt få aktiviteter kräver ingen anpassning eller extra resurs. Även de simplaste tilläggen

³ Mer om mångfunktionella ytor och arbetsmetoder kring dessa går bland annat att läsa om i Boverkets publikation Mångfunktionella ytor - Klimatanpassning av befintlig bebyggd miljö i städer och tätorter genom grönstruktur (Boverket m.fl, 2010)

som en grusgång är trots allt ett mänskligt inslag. Det kan därför vara viktigt att grönskan som planeras även beskrivs med fysiska attribut som påvisar att vissa egenskaper ska finnas på platsen. Till exempel så som Umeå reglerade utformningen och innehåll i detaljplan även på privat mark för att tillgodose att grönska innebär annat än gräsytor. Även om denna typ av reglering i vissa fall skedde på detaljplanenivå saknades de i översiktlig nivå, vilket gjorde att det inte ställdes några krav på detaljplanerna. En del begrepp kan tyckas självklara att inkludera som *park* och *grönområde* men det framgick inte i någon översiktsplan vad som i själva verket definierade denna typ av yta. Kan det vara så att *park* har blivit ett så självklart urbant incitament att det inte längre behöver beskrivas i översiktsplan? Även om tätortens kärna kan vara begränsad för ny exploatering så är alla de studerade kommunerna under utveckling men det beskrevs inget om hur grönska ska implementeras i nya områden i tätortens utkant.

En av de viktiga funktionerna med att arbeta med grönska i översiktlig planering är att få en överblick över grönskans förekomst i kommunen och beskriva vilket sammanhang den ska förekomma i. Alla kommunerna använde sig av olika begrepp för att beskriva grönskan som helhet genom att använda begrepp som stråk och strukturer samt hur den "sprängs in" i tätorten genom kilar eller nätverk. Det var dock ingen kommun som beskrev om dessa *gröna kilar* var sammanhängande i sig eller med den natur som omgav tätorten. Det beskrevs inte heller vad för sorts grönska de utgjorde, park, skogsområde eller integrerad grönska. Det gick därför inte att utläsa om grönskan i detaljplan var den del av den benämnda integrationen eller om den snarare var en *formell* grönska. *Gröna kilar* var ett begrepp som förekom i både Karlstad, Vallentuna och Kungälv kommun och begreppet ger en målande bild av hur grönskan strålar in från område med "orörd" natur från tätortens omland. Detta är dock endast en tolkning av begreppet som inte bekräftas och framgår ingen definition blir det ett *fuzzy* koncept att tillämpa. Plandokument har en funktion att de både ska tala till lekmän och aktörer inom den fysiska planeringen, det är därför viktigt att termer beskrivs tydligt eller är av det slaget att de är allmänt vedertagna vilket inte kan anses gälla för begreppet *gröna kilar* idag.

Det var ingen av detaljplanerna som helt avvek ifrån översiktsplanernas formuleringar eller syften. Även om den bristfälliga beskrivningen av den specifika grönskan i tätorter gjorde att planbeskrivningarna fick genomföra en fri tolkning av översiktsplanerna. Till exempel nämner Kungälv begreppet *park* en gång i den analyserade delen av sin översiktsplan och utan att det läggs något värde i

benämningen. Hade *park* utlästs i ett sammanhang med *värde* eller *betydande stadsobjekt* skulle det ha tolkats in annorlunda än vad det nu gjorts. Den undersökta planbeskrivningen för Kungälv kommun nämner däremot *park* flertalet gånger vilket ännu mer stärker argumentet i analysen att i detaljplan kan översiktliga formuleringar tolkas fritt.

DEL 6

Avslutning

Här presenteras slutsatsen utifrån analysen och argument för varför det blivit just detta resultat. I detta avsnitt lyfts inte nya fakta utan reflektionen baseras på de tidigare avsnitten. Här görs även en reflektion kring ett fortsatt arbete och eventuella intressanta frågor att forska vidare på.

6.1 Diskussion

Eftersom forskningsfrågorna var av ett undersökande slag kan inte en slutsats dras för om de svar som arbetet resulterat i är ”rätt” eller ”fel”. Det går däremot relativt simpelt att ge besked på om frågorna har besvarats. Upptäcktes det hur grönska användes i översiktlig planering? Ja det fanns benämningar för grönska och dess implementering i översiktsplan, hur utförliga eller användbara de sedan var i detaljplan efterfrågades inte i forskningsfrågan. Hur tolkades grönskan i detaljplan? Genom diverse begrepp och målvisioner som beskrevs i översiktsplan. En del av den grönska som benämns i översiktsplan uppfylldes inte i de undersökta detaljplanerna. Det kan vara för att detaljplanerna ska vara sakliga för planområdet och att alla funktioner och typer av grönska inte återfinns i hela tätorten. Fokuset på naturen och grönskan i översiktsplan var på de stora områdena och de särskilt skyddsvärda områdena, detta gjorde att främst naturreservat beskrevs. Denna typ av områden är viktiga för den biologiska mångfalden, men detta fokus gjorde så närmiljön i tätorten hamnade i periferin.

I planbeskrivningen ska grönskan samsas med många andra fakta vilket då gör att utformningen av grönytor, liksom allt annat, behöver beskrivas precist. Vilket grönskan ofta inte tycks göra. Det var ofta som begrepp som *park* eller *boendemiljö* fick representera grönyta utan vidare definiering av vad koncepten skulle innebära. I de kommunala plandokument som analyserats diskuterades sällan, om inte aldrig, om de genom att använda begreppet grönstruktur syftar till dess strukturella eller fysiska egenskaper. I översiktsplan tolkades de oftast in som de strukturella och i detaljplan som fysiska egenskaper, detta behöver inte vara felaktigt om de även syftades på det motsatta attributet. Det gavs dock aldrig någon koppling till de större strukturerna i detaljplan och de områden som detaljplanerna befanns inom nämndes inte i översiktsplan. För att lyckas

genomföra en kommuntäckande struktur av grönska och integrera stads natur borde detta lyftas i alla plandokument och påvisa kartmaterial för vilken del av det gröna nätverket som berörs. En del kommuner valde att beskriva grönskan som en sorts infrastruktur, men grönskan behandlas inte och prioriteras inte i samma utsträckning som en infrastruktur för motor- eller järnvägstrafik. Alla kommuner hade med grönska och ett strategiskt perspektiv på grönskans användning i kommunen, nu kan nästa steg i integreringen i planarbetet vara att arbeta vidare med tydligare visioner och motiveringar till grönskans syfte i hela kommunen, omland som tätort.

6.3 Egna reflektioner och fortsatt arbete

Det hade varit intressant att studera diskursen för de begrepp som hittats genom innehållsanalysen eftersom att de i arbetet grupperats och räknats utan en betydande värdering. Vissa tendenser till en diskursanalys finns redan i arbetet eftersom begreppens relation till varandra har analyserats till viss del.

Att utveckla eller addera fler metoder i fallstudien hade med kunnat generera en djupare analys av arbetet. Begreppen hade till exempel kunnat tolkas av både planerare och lekmän för att undersöka hur begreppen tolkades ytterligare.

DEL 7

Litteraturförteckning

Boverket m.fl, 2010. *Mångfunktionella ytor - Klimatanpassning av befintlig bebyggd miljö i städer och tätorter genom grönstruktur*, Karlskrona: Boverket.

Boverket, 2017. *Boverkets uppdrag*. [Online]

Available at: <http://www.boverket.se/sv/om-boverket/boverkets-uppdrag/>

Boverket & Naturvårdsverket, 2000a. *Miljöinriktad fysisk planering*, Karlskrona och Stockholm: Boverket, Naturvårdsverket.

Boverket & Naturvårdsverket, 2000b. *Planera med miljömål! - en vägvisare*, Karlskrona och Stockholm: Boverket, Naturvårdsverket.

Boverket & Naturvårdsverket, 2000c. *Översiktsplanering för hållbar utveckling*, Karlskrona och Stockholm: Boverket och Naturvårdsverket.

Bryman, A., 2018. *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3:e red. Stockholm: Liber AB.

De Roo, G., 2007a. Actor consulting, A model to handle fuzziness in planning. i: G. De Roo & G. Porter, red. *Fuzzy Planning*. Hampshire, England: Ashgate Publishing Limited, pp. 131-150.

De Roo, G., 2007b. Understanding fuzziness in planning. i: G. De Roo & G. Porter, red. *Fuzzy planning*. Hampshire, Storbritannien: Aldershot, pp. 115-129.

De Roo, G. & Porter, G., 2007. The end has no merit.... i: G. De Roo & G. Porter, red. *Fuzzy planning*. Aldershot, England: Ashgate, pp. 1-18.

Denscombe, M., 2014. *Forskningshandboken*. 3:2 red. Maidenhead, Storbritannien: Open International Publishing.

Falkheden, L. & Malbert, B., 2000. *Fysiska strukturer för hållbar utveckling i medelstora och små städer och tätorter*, Göteborg: Chalmers Tekniska Högskola, Arkitektursektionen.

Fejes, A., Thornberg, R. & (Red.), 2015. *Handbok i kvalitativ forskning*. 2:a red. Stockholm: Liber AB.

- Gandy, M., 2015. From urban ecology to ecological urbanism: an ambiguous trajectory. *Area*, 47(2), pp. 150-154.
- Healey, P., 2007. Re-thinking key dimensions of spatial planning: Sustainability and complexity. i: G. De Roo & G. Porter, red. *Fuzzy Planning*. Hampshire, England: Ashgate, pp. 21-41.
- Holden, E. & Norland, I. T., 2015. Three Challenges for the Compact City as a Sustainable Urban Form: Household Consumption of Energy and Transport in Eight Residential Areas in the Greater Oslo Region. *Urban Studies*, 42(12), pp. 2145-2166.
- Håkansson, M., 2005. *Kompetens för hållbar utveckling*. Stockholm: Institutionen för infrastruktur, KTH.
- Karlstad kommun, 2012. *Karlstad kommun*, Antagen 2012-04-26: Karlstad kommun.
- Karlstad kommun, 2016. *Detaljplan för Plinten 1 m fl inom Våxnäs, Karlstads kommun, Värmlands län*, Karlstad: Karlstad kommun;.
- Kommunstyrelsens förvaltning, 2014. *Sammanträdesprotokoll kommunstyrelsen, Sala kommun*, Sala: Sala kommun;.
- Kungälv kommun, 2010. *Översiktsplan 2010 för Kungälv kommun*, Kungälv kommun: Kungälv kommun.
- Kungälv kommun, 2017. *Detaljplan för Krukmakaregatan Planbeskrivning - Samrådshandling 2017-03-22*, Kungälv: Kungälv kommun;.
- Loughran, K., 2016. Imbricated spaces: The Highline, Urban Parks, and the Cultural Meaning of City and Nature. *ASA*, 34(4), pp. 311-334.
- Lövré, K., 2001. Vad är grönstruktur i staden?. *Nordisk Arkitekturforskning*, 14(1), pp. 53-62.
- Nilsson, K. L. & Iversen, E., 2015. *Hållbar utveckling i fysisk planering och PBL-processer*, Luleå: Luleå tekniska universitet.
- Plan- och bygglag (SFS 2010:900)* Näringsdepartementet.

Ranhagen, U., 2013. *Att integrera hållbarhets och energifrågor i fysisk planering*, Eskilstuna: Statens energimyndighet.

Sala kommun, 2016. *www.sala.se*. [Online]
Available at: <https://www.sala.se/?page=info&id=12624>
[Använd 23 05 2018].

SCB, 2015. *Grönytor i och omkring tätorter 2010*, Stockholm: Statistiska centralbyrån.

Statistiska Centralbyrån, 2015. *Grönytor och grönområden i tätorter 2010*, Stockholm: Statistiska Centralbyrån;.

Umeå kommun, 2017. *Översiktsplan Umeå kommun - Utställningshandling*.
Umeå: Umeå kommun;.

Umeå kommun, 2018.
Detaljplan för fastigheten Almen 2 m. fl. inom Grisbacka i, Umeå: Umeå kommun;.

Vallentuna kommun, 2015. *Planbeskrivningen Gärdesvägen, Omfattande del av fastigheterna Vallentuna Prästgård 1:69, 1:163 och 1:87*, Vallentuna: Vallentuna kommun;.

Vallentuna kommun, 2018. *Översiktsplan 2040 för Vallentuna kommun*, Vallentuna kommun: Vallentuna kommun.

Yin, R. K., 2007. *Fallstudier: Design och genomförande*. 1 red. Malmö: Liber.

ILLUSTRATIONER

Alla illustrationer är gjorda av författaren.

Bakgrundsbild Sverigekarta i figur 7 skapad av Ebba Lövehed.

The Swedish School of Planning
BLEKINGE INSTITUTE OF TECHNOLOGY

Blekinge Tekniska Högskola, Campus Gräsvik, 371 79 Karlskrona

Bilaga 1

Empiriskt material

Innehållsförteckning

Umeå	2
Tabell kodning.....	2
Umeå ÖP.....	3
Umeå DP.....	5
Karlstad	6
Tabell kodning.....	6
Karlstad ÖP.....	7
Karlstad DP.....	10
Vallentuna	12
Tabell kodning.....	12
Vallentuna ÖP.....	13
Vallentuna DP.....	17
Kungälv	18
Tabell kodning.....	18
Kungälv ÖP.....	19
Kungälv DP.....	22

KODNING FÖR UMEÅ

Umeå Översiktsplan

U står för förkortning av Umeå.

Kod: U + nummer i vilken ordning rubriken kommer.

Umeå ÖP	
Textstycke	Kod
Inledning s. 40	U1
Inledning s. 41	U2
Succesiv förädling	U3
Gröna miljöer	U4
Ansvarstagande	U5
Ekosystemtjänster	U6
Exempel ur översiktsplanen s. 43	U7
Exempel ur översiktsplanen s. 44	U8

Umeå, Detaljplan för fastigheten Almen 2 m. fl.

A står för förkortning av Almen.

Kod: A + nummer i vilken ordning rubriken kommer.

Umeå DP	
Textstycke	Kod
Sida 1	A1
Sida 2	A2
Sida 3	A3
Sida 4	A4
Sida 5	A5
Sida 6,7	A6
Sida 8	A7
Sida 9	A8

Umeå ÖP	Form	Innehåll Fysisk	Innehåll Abstrakt	Syfte
<p>7</p> <p>Plats</p> <p>Umeälven (U6)</p> <p>Älvslandskapet (U7)</p> <p>Älvnära (U7)</p> <p>Älvslandskapet (U7)</p> <p>ekosystemtjänster handlar om Vindelälvsåsen (U6)</p> <p>35 mil långa kust (U8)</p> <p>omlandet runt staden och stråken inom staden (U4)</p>	<p>9</p> <p>Natur</p> <p>älvslandskapet (U2)</p> <p>älvar, lång kuststräcka, öar och sjöar, berg /.../ våtmarker (U1)</p> <p>Dramatiska raviner och låglänta holmar och stränder (U7)</p> <p>älvsstränder med vild naturkaraktär. (U7)</p> <p>öar, grynnor och vikar (U8)</p> <p>Havsbad (U8)</p> <p>värdefulla miljöerna, karga miljöer, fantastiska stränder (U8)</p> <p>Öar (U8)</p> <p>älven, längs kusten eller på andra platser (U8)</p>	<p>7</p> <p>Ett värde för mänsklig aktivitet</p> <p>Rekreationsområden (U2)</p> <p>natur och rekreatiomsområden (U3)</p> <p>områden med potential för upplevelser (U8)</p> <p>örörda upplevelser (U8)</p> <p>friluftsliv och rekreation (U8)</p> <p>Mötesplats (U2)</p> <p>friluftsområden (U1)</p> <p>friluftsliv (U2)</p>	<p>10</p> <p>Utveckla</p> <p>besöksmålsutveckling/.../ boende och besökare (U1)</p> <p>en faktor för tillväxt (U3)</p> <p>(säkra viktiga funktioner i det gröna/.../) utvecklar den täta staden (U4)</p> <p>utvecklade gröna miljöer (U4)</p> <p>möta framtida behov och även skapa incitament för ökad tillväxt (U4)</p> <p>de gröna resurserna kontinuerligt förädlas (U4)</p> <p>Insatser för utvecklad tillgänglighet/.../öka i den täta staden och på resten av kommunens yta (U5)</p> <p>utveckla attraktivt boende (U7)</p> <p>goda förutsättningar för våra besöksmålsområden (U7)</p> <p>utveckla dessa miljöer för allmänheten /.../ näringslivsutveckling (U8)</p>	
<p>6</p> <p>Infrastruktur</p> <p>en infrastruktur av gröna områden, korridorer och stråk (gång) (U1)</p> <p>gröna infrastrukturen (U4)</p> <p>”gröna motorvägar” (U2)</p> <p>ekologiska korridor som omger staden /.../ ”gröna motorvägssystem”(U2)</p> <p>kopplingar till de stora resurserna (U2)</p>	<p>6</p> <p>Grön oas/park</p> <p>parker och gröna oaser. (U2)</p> <p>grön oas, lek (U2)</p> <p>parker och grönstruktur (U4)</p> <p>hårdgjorda kajerna i stadens absoluta centrum kompletteras med stränder av parkkaraktär (U7)</p> <p>Parkerna (U7)</p> <p>Stadspark (U7)</p>	<p>7</p> <p>Värdeladdade</p> <p>skyddad natur, skyddsvärd natur (U1)</p> <p>värdefulla naturmiljöer (U2)</p> <p>Attraktiva gröna miljöer (U1)</p> <p>den allra viktigaste naturmiljön med riktig vildmark nära staden (U2)</p> <p>geologiskt intressanta miljöer (U1)</p>	<p>9</p> <p>Funktioner</p> <p>Dricksvattenförsörjning (6)</p> <p>vattenkraft som ger elproduktion (U6)</p> <p>erbjuder mat (U6)</p> <p>virke för många ändamål, vilt, bärplockning (U6)</p> <p>rekreation och turism (U6)</p> <p>utgör viktiga habitat för många sällsynta och rödlistade arter, biologiska mångfalden (U7)</p>	

finmaskigt nätverk (U2)		attraktivt boende (U7) spännande miljöer (U7)	nyttja kulturmiljöer, naturmiljöer, båtliv, fiske, besöksmål och boende (U7) främja fiske och båtliv (U7) häckande kustfåglar (U8)
3 Stråk ekologiska stråken (U2) tydligt definierade stråk (U3) sammanhängande gång- och cykelleder av rekreativ karaktär (U8)	4 Lantbruk jord- och skogbruksmark (U3) Jordbrukslandskapet (U6) åker /.../ betesmark (U6) skogs- och odlingslandskap (U1)	4 Miljöer Skogsmiljöer (U6) Skogsmiljöerna (U6) kust- och havsmiljöer (U6) naturmiljö och kulturmiljövården (U2)	5 Säkra säkerställa sociala och ekologiska funktioner. (U1) hushålla med naturresurser (U3) säkra viktiga funktioner i det gröna (hänger starkt samman med att vi utvecklar den täta staden) (U4) ett ansvarstagande och förvaltning (U5) lyfta skyddsvärda natur- och kulturmiljöer (U7)
3 Struktur blå-gröna strukturer (U3) värdetät, kompakt och tillgänglig "mer mörkgrön" struktur (U3) mosaik av resurser (U1)	2 Rörelse Enklare gångvägar (U7) Vandringsleder (U8)	4 Lantbruk Produkter och tjänster från naturens ekosystem som bidrar till människans välbefinnande (U6)	5 Tillgänglighet Inom gångavstånd från bostaden /.../ möjligheter (U2) inom 20 minuters bussresa /.../möjlighet att uppleva orördhet (U2) utökat behov av tillgång (på utvecklade gröna miljöer) (U4) Människors tillgänglighet att se och uppleva havet (U8)
1 Stadsmiljö Stadsmiljö (U7)	1 Naturreservat statliga naturreservat samt ett par kommunala naturreservat (U2)		4 Ekosystemtjänster reglerande ekosystemtjänster (U6) producerande och kulturella ekosystemtjänster (U6) livsmiljöer för människor och djur (U1)

Form	Innehåll fysiskt	Innehåll Abstrakt	Syfte
<p>3</p> <p>Ytans plats</p> <p>stora uppvuxna tomter (A3)</p> <p>minst en tredjedel av bruttoarean (BTA) ovan mark. (A4)</p> <p>bjälklag ovan garage, (A4)</p>	<p>5</p> <p>Träd och buskar</p> <p>buskar, träd (A4)</p> <p>-II- (A4)</p> <p>-II- (A4)</p> <p>-II- (A4)</p> <p>-II- (A7)</p>	<p>2</p> <p>Miljöpåverkan</p> <p>Miljöpåverkan (A1)</p> <p>Miljöpåverkan (A1)</p>	<p>2</p> <p>Bevara</p> <p>inte någon betydande (A1)</p> <p>inte /.../någon betydande (A1)</p> <p>Bevara befintligt skick</p> <p>Bibehållas (A2)</p>
<p>2</p> <p>I anslutning till bostad</p> <p>gemensamma utrymmen på innergården (A8)</p> <p>Innergården (A5)</p>	<p>2</p> <p>Markvegetation</p> <p>Gräsbevuxen (A2)</p> <p>gräsytor (A4)</p>	<p>2</p> <p>Utformningsattribut</p> <p>lantliga karaktär (A2)</p> <p>grön gårdsmiljö (A7)</p>	<p>2</p> <p>Erbjuda</p> <p>Erbjuda sol som skugga (A4)</p>
<p>3</p> <p>Friyta</p> <p>Friytan (A4)</p> <p>Friyta (A4)</p> <p>Friytan (A4)</p>	<p>2</p> <p>Med material</p> <p>lekplats</p> <p>Uteplatser (A5)</p>	<p>2</p> <p>Speciellt krav</p> <p>utformas med speciell hänsyn till barns behov (A4)</p> <p>skyddade gemensamma uteplatser (A5)</p>	<p>hållbar bebyggelsestruktur (U3)</p>
	<p>3</p> <p>Grönska är inte</p> <p>inte uppställningsplatser för bilar och cyklar eller transportvägar (A4)</p>		

KODNING FÖR KARLSTAD

Karlstad Översiktsplan

Kod: Ka + nummer i vilken ordning rubriken kommer.

Ka står för förkortning av Karlstad.

Karlstad ÖP	
Textstycke	Kod
Naturvård	Ka1
Naturvård i Karlstad kommun	Ka2
Naturvärdesområden att beakta vid fysisk planering	Ka3
Rekreation och friluftsliv	Ka4
Frilufts- och naturvärdenas attraktionskraft	Ka5
Attraktioner: naturturism, friluftsområden, närströvarområden	Ka6
Gröna stråk	Ka7
Bristklassning av grönytor inom Karlstad tätort	Ka8

Karlstad Detaljplan för Plinten 1 m. fl.

Kod: PI + nummer i vilken ordning rubriken kommer.

PI står för förkortning av Plinten.

Karlstad Detaljplan	
Textstycke	Kod
Sida 5	PI1
Sida 6-7	PI2
Sida 8	PI3
Sida 9-10	PI4
Sida 11	PI5
Sida 12	PI6
Sida 13	PI7
Sida 14	PI8
Sida 15	PI9
Sida 16	PI10
Sida 17	PI11
Sida 18	PI12
Sida 19-20	PI13
Sida 21	PI14
Sida 22	PI15
Sida 23	PI16

Karlstad ÖP	Form	Innehåll Fysisk	Innehåll Abstrakt	Syfte
<p>7</p> <p>Gröna stråk</p> <p>gröna stråken (Ka5) -II- (Ka4) -II- (Ka7) -II- (Ka7) -II- (Ka7) -II- (Ka7) -II- (Ka7)</p> <p>tätortsnära grönstrukturen (Ka8)</p>	<p>9</p> <p>Reservat osv.</p> <p>Naturreservat (Ka2)</p> <p>Nyckelbiotoper (Ka2)</p> <p>riksintresseområden för naturvärden (Ka2)</p> <p>riksintressen för naturvärden, natura 2000-områden, naturreservat, biotopskyddsområden, naturvårdsavtal, fågelskyddsområden /.../ inom strandskydd (Ka3)</p> <p>naturvårdsprogrammets klass 1-3-områden (Ka3)</p> <p>områden /.../högre naturvärde efter att naturvårdsprogrammet (Ka3)</p> <p>nyckelbiotoper, dvs skogsområden med mycket höga naturvärden (Ka3)</p> <p>Riksintresse- inklusive natura 2000-områdena (Ka3)</p> <p>koncentrationer av småvatten av särskilt högt värde för ovanliga groddjur, såsom större vattensalamander (Ka3)</p>	<p>13</p> <p>Värden</p> <p>Höga värden för naturvård och friluftsliv (Ka1)</p> <p>Höga naturvärden (Ka1)</p> <p>Områden med höga rekreativvärden (Ka4)</p> <p>i bebyggda miljöer finns naturvärden (Ka1)</p> <p>Mest värdefulla områdena (Ka1)</p> <p>värdefull natur (Ka1)</p> <p>Naturvärden (Ka1)</p> <p>Naturvärden (Ka1)</p> <p>högt naturvärde och är av regionalt intresse (Ka2)</p> <p>högt naturvärde och är av lokalt intresse. (Ka2)</p> <p>Naturvärdena (Ka2)</p> <p>lika höga naturvärden som områdena i naturvårdsprogrammet (Ka3)</p> <p>höga naturvärden (Ka3)</p>	<p>15</p> <p>Skydda</p> <p>Skydd och restaurering(Ka1)</p> <p>skydda alla nyckelbiotoper (Ka2)</p> <p>skydda (Ka1) -II- (Ka2) -II- (Ka2) -II- (Ka8) -II- (Ka8)</p> <p>skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada deras värden (Ka3) -II- (Ka3) -II- (Ka4) -II- (Ka5) -II- (Ka6) -II- (Ka6)</p> <p>värnas (Ka1)</p> <p>hållbart nyttjande /.../ för våra framtida generationer (Ka1)</p> <p>bevara och restaurera (Ka1) -II- (Ka2)</p> <p>bevara (Ka2)</p> <p>bevara/.../främja den långsiktiga hushållningen (Ka2)</p> <p>bibehålls (Ka4)</p>	
<p>6</p> <p>Områden</p> <p>Grönområden (Ka1) -II- (Ka4) -II- (Ka8) -II- (Ka8) -II- (Ka8)</p> <p>Naturområden (Ka2)</p>	<p>6</p> <p>Grönstruktur</p> <p>grönytor (Ka2)</p> <p>Grönstrukturen (Ka8)</p> <p>tätortsnära grönstrukturen (Ka8)</p> <p>Grönstruktur (Ka8)</p> <p>Grönska (Ka7)</p> <p>Stadslandskapets grönska (Ka4)</p>	<p>6</p> <p>Mångfald</p> <p>biologisk mångfald. (Ka1)</p> <p>Ekosystemen (Ka1) arter, naturtyper och ekosystem, det vill säga biologisk mångfald (Ka1)</p> <p>landskap, naturtyper, arter och genetisk variation (Ka1)</p> <p>Ekosystemens (Ka1)</p> <p>rik biologisk mångfald (Ka1)</p> <p>biologiska mångfalden (Ka2)</p>	<p>8</p> <p>Ekosystemtjänst</p> <p>nyttja naturen och allt som naturen ger (Ka1)</p> <p>ger oss i form av bra luft och renare vatten (Ka1)</p> <p>folkhälsa och upplevelse av livskvalitet (Ka6) -II- (Ka6) -II- (Ka8)</p> <p>motion, långpromenader, lek för barn och liknande (Ka6)</p> <p>levande organismer kan existera i tätorten och att röra sig mellan olika platser (Ka7)</p>	

			biologiska mångfalden (Ka8)
3 Landskap Naturlandskapet (Ka2) Natur- och kulturlandskap (Ka2) ursprungliga och kulturpräglade naturtyper. (Ka1)	6 Närströvområde närströvområden med höga friluftsvärden. (Ka4) friluftsområden (Ka5) Närströvområden (Ka6) -II- (Ka5) -II- (Ka7) -II- (Ka7)	6 Friluftsliv allmänt intressanta för friluftslivet (Ka4) bostadsnära natur /.../ närströvområden med höga friluftsvärden. (Ka4) Friluftsområden (Ka4) Naturturism(en) (Ka6) -II- (Ka6) gröna stråk som är gröna och tilltalande att cykla och/eller promenera utmed. (Ka7)	7 Utvecklas utveckla(s) (Ka1) -II- (Ka2) -II- (Ka2) -II- (Ka2) -II- (Ka4) skapa goda förutsättningar (Ka2) utvecklas och kompletteras /.../ bli tilltalande och trivsamma och fungera som gröna stråk (Ka7)
3 Integrerad "luckparker." (Ka4) gröna kilar in i stadsstrukturen (Ka5) samordnas med planering och byggande av nya cG-vägar. (Ka7) samordnas med planering och byggande av nya cG-vägar. (Ka7)	5 Natur skogar och våtmarker (Ka1) naturbetesmarker/.../ vattendrag och småvatten (Ka2) gamla, grova träd eller förekomster av hotade arter. (Ka3) ängs- och hagmarker, dvs oplöjda och ogödslade slättermarker naturbetesmarker (Ka3) Stränder (Ka4)	3 Natur Naturresurser (Ka2) jungfruliga områden (Ka8) Natur och grönska (Ka8)	5 Tillgängliggöra tillgängliggöra och informera (Ka2) Tillgång till bostadsnära natur /.../ enkelt kunna ta sig till närströvområden (Ka4) underlätta för människor att nå ut i naturen (Ka7) tillgängliga för allmänhetens rekreation. (Ka8) Vardagskontakten (Ka8)
	5 Ordnad grönska parker (Ka2) grönytor i staden, parker, gröna stråk, (Ka5) parker och andra tätortsnära miljöer (Ka3) parker, älvstränder, gång- och cykelvägar, lummiga villagator (ka7)		2 Binda samman Binda samman (Ka4) binda saman (Ka7)

parker, stadsdelsnatur, och dess mellanformer (Ka8)

4

Rekreation

områden för rörligt friluftsliv (Ka2)

rörligt friluftsliv eller allmänhetens möjlighet till vistelse i grönområden, skog och mark för motion, rekreation, natur- och skönhetsupplevelser. (Ka4)

anläggningar för friluftslivet i form av informationstavlor, markerade leder, rastplatser eller liknande (Ka6)

områden med förutsättningar för naturturism (Ka5)

Karlstad DP Form	Innehåll Fysiskt	Innehåll Abstrakt	Syfte
<p>18 Parklek Parklek(en) (II3) -II- (PI3) -II- (PI5) -II- (PI6) -II- (PI6) -II- (PI12) -II- (PI12) -II- (PI12) -II- (PI12) -II- (PI15) -II- (PI16) -II- (PI16) -II- (PI16)</p> <p>parklekens övriga delar (PI12)</p> <p>sammanhållen parklek (PI12)</p> <p>del av parklek (PI15)</p> <p>Lekområde (PI16)</p> <p>friytor för bland annat lek och rekreation. (PI16)</p>	<p>11 Växter träd och buskar (PI5) -II- (PI5) -II- (PI6)</p> <p>Buskar (PI5)</p> <p>Hästkastanj (PI5) Hästkastanjeträd (PI6)</p> <p>Allé(n) (PI5) -II- (PI6) -II- (PI6) -II- (PI6) -II- (PI15)</p>	<p>3 Abstrakt den goda gröna staden (PI1)</p> <p>estetiskt trevligt inslag (PI12)</p> <p>Parkkaraktär* (PI9)</p>	<p>12 Ersätts tas i anspråk (PI5)</p> <p>kompenseras /.../ersätts (PI5)</p> <p>Ersätts (PI16)</p> <p>Kompenseras (PI10) -II- (PI16)</p> <p>kompensera /.../skapa en inramning (PI6)</p> <p>tas bort eller flyttas på (PI6)</p> <p>Flyttas (PI6) -II- (PI16)</p> <p>hårdgöras (PI10)</p> <p>ersätta hårdgjord yta (PI16)</p> <p>Kompensationsåtgärder (PI16)</p>
<p>8 Områden/ytor Grönområden (PI3)</p> <p>stora öppna ytorna (PI3)</p> <p>stora öppna grönytor (PI5)</p> <p>Grönytor (PI5)</p> <p>Grönytorna (PI5)</p> <p>Ytan (PI6)</p> <p>gröna ytor (PI10)</p> <p>grönyta (parkmark) (PI16)</p>	<p>9 Parklek parklek /.../ sluttning (PI3)</p> <p>parklek, lekplatser (PI6)</p> <p>Lekredskap (PI6)</p> <p>Lekredskap (PI6)</p> <p>Linbana (PI6)</p> <p>Parklek (PI12) -II- (PI13) -II- (PI14) -II- (PI14)</p>	<p>3 Allmänna grönområden och parkmark (PI1)</p> <p>Gårdsmiljö (PI5) -II- (PI6)</p> <p>Uteplats (PI12)</p>	<p>7 Hälsa påverkan på vår hälsa (PI1)</p> <p>uppmuntra människor till rörelse (promenader, att gå eller cykla mm) (PI1)</p> <p>stimulerar till aktiva transporter och fysisk aktivitet (PI1)</p> <p>stimulera till fysisk aktivitet (PI1)</p> <p>plats för lek och rekreation (PI3)</p> <p>lek och rekreation (PI12) -II- (PI16)</p>
<p>7 Miljöer Närmiljö(er) (PI1)</p>	<p>8 Park park</p>	<p>2 Möjligheter området har närhet till (PI1)</p>	<p>3 Liv stärka förutsättningarna för</p>

-II- (PI1) Miljöer (PI1) Gårdsmiljö(n) (PI3) -II- (PI4) -II- (PI5) -II- (PI12)	eller plantering (PI1) allmän platsmark (parkmark och lokalgata) (PI2) parkmark/plantering (PI2) Parkmark (PI5) parkmark (PIARK) (PI2) -II- (PI5) -II- (PI8) -II- (PI12)	lek- och rekreativmöjligheter (PI6)	goda sociala relationer och integration (PI1) Närhet, tillgänglighet och användbarhet (PI1) skapar liv i området (PI12)
5 Ordnad grönska allmänt tillgänglig parkmark (PI3) gemensamma gården (PI5) allmän parkmark (PI5) ytor för parkmark (PIARK) (PI10) Parkmark (PI12) -II- (PI16) -II- (PI16)	6 Öppen yta öppen gräsyta (PI2) -II- (PI3) öppna ytorna (PI3) klippt grönyta (PI5) fri från byggnader /.../och hårdgjorda ytor (PI6) klippt gräsmatta samt hårdgjorda ytor. (PI9)		3 Dagvatten dagvattenhanteringen förbättras (PI5) hög kapacitet för dagvattenhanteringen. (PI10) förbättrad dagvattenhantering (PI16)
3 Innegård Gården (PI5) Boendemiljön (PI5) Gårdsmiljö (PI6)	3 Skog Skogsområdet (PI3) skog, grönområden (PI6) Skogspartier (PI12)		3 Positivt Positivt (PI16) uppmuntran till minskad bilanvändning (PI16) positivt utifrån barnperspektivet (PI16)
1 Skog Skogsområde (PI6)	2 Rekreation Pulkabacke (PI6) motions- och elljusspår (PI6)		3 Otrygga upplevas som otrygga (PI12)
1 Område där miljöpåverkan är som störst (PI1)			
1 Struktur områdets struktur (PI16)			

KODNING FÖR VALLENTUNA

Vallentuna Översiktsplan

Kod: V + nummer i vilken ordning rubriken kommer.

V står för förkortning av Vallentuna.

Textstycken är baserat på sidor från kapitel Naturmiljöer och naturvärden s. 56-59 och Rekreation och fritid s. 60-63. I Rekreation och fritid är sport och fritid uteslutet.

Vallentuna ÖP	
Textstycke	Kod
Inledning	V1
Utgångspunkter och Planeringsinriktningar	V2
Riksintresse	V3
Natura 2000	V4
Rekreation och fritid	V5
Lokal grönstruktur	V6
Regional grönstruktur	V7
Riksintresse friluftsliv	V8

Vallentuna Detaljplan för Prästgård 1:69 m. fl.

Kod: P + nummer i vilken ordning rubriken kommer.

P står för förkortning av Prästgård.

I planbeskrivningen har s. 8-46 undersökts. Kapitel 5.1.2 till 5.1.6 har medvetet uteslutits då de presenterar planprogram för hela Vallentuna centrum.

Vallentuna Detaljplan	
Textstycke	Kod
Kap. 2	P1
Kap. 2.1, 2.2	P2
Kap. 3	P3
Kap. 4 – 4.5.1	P4
Kap. 4.5.2 – 5.1.1	P5
Kap. 6 – 6.2	P6
Kap. 6.3 – 6.5	P7
Kap. 6.6	P8
Kap. 6.7 – 6.7.3	P9
Kap. 6.7.4	P10
Kap. 6.7.5 – 6.8	P11
Kap. 7 – 7.1.3	P12
Kap. 7.2 – 7.2.2	P13
Kap. 7.2.3	P14
Kap. 7.2.4 – 7.3.1	P15
Kap. 7.3.2 – 7.3.5	P16
Kap. 7.4 – 8.1.1	P17
Kap. 8.2, 8.3	P18
Kap. 8.4	P19
Kap. 8.5, 8.6	P20
Kap. 8.7	P21
Kap. 8.8 – 9.1.2	P22
Kap. 9.1.3 – 9.1.5	P23
Kap. 9.2	P24
Kap. 9.3	P25
Kap. 9.4 – 9.6	P26

Form	Innehåll Fysisk	Innehåll Abstrakt	Syfte
<p>16 Platser Dalgången från Helgösjön /.../ till Angarnssjöängen (V3) Angarnssjöängen och Vadadalen (V7) Täby genom Gävsjöområdet till Angarnssjöängen (V7)</p> <p>(Gävsjöområdet med) Roslagsleden (V6) -II- (V8)</p> <p>Angarnskilen (V7) -II- (V7)</p> <p>Rösjökilen (V7) -II- (V7)</p> <p>området vid Skålhamravägen och kulturlandskapet vid Sursta-Lindö-Lätteräng (V7)</p> <p>Vallentunasjöns (stränder) (V6) -II- (V6) -II- (V8) -II- (V8) -II- (V8) -II- (V8)</p>	<p>14 Skog friluftslivet som växter och djur (V7)</p> <p>skogen (V3) skogsområde (V4) skogsmiljöer (V8) Djupa skogar (V8)</p> <p>urskogsartad gammal tallskog (V4) grova tallar och död tallved på höjdryggar (V4) träden är gamla och grova (V4) askar, rika på epifyter och bryofyter (mossa). (V4) smal björkhage (V4) trädfattig åkerholme (V4) barrskog, främst hällmarkstallskog och gammal granskog/.../sumpskog och klibbalkärr (V8) mark och vatten. (V8) Högmossa (V4)</p>	<p>13 Värde gröna värdekärnor med höga naturvärden (V1)</p> <p>Värdekärna (V1)</p> <p>attraktiva mötesplatser/.../ gröna värdekärnor med stora naturvärden (V7)</p> <p>värdefulla naturmiljöer (V1) Naturvärdena (V3)</p> <p>kulturhistoriska värden (V1)</p> <p>värdefull flora. (V3)</p> <p>värdefulla (rekreationsområden.) (V8)</p> <p>Tillgång till vatten gör ett område attraktivare. (V6)</p> <p>Naturskönt (V4)</p> <p>Variationsrik (V1)</p> <p>Naturminnen (V1)</p> <p>Naturintressena (V3)</p> <p>trivsamma miljöer (V5)</p>	<p>13 Skydda/bevara Bevara (V1) vårda och bevara (V1) bevaras och därmed inte behöver ersättas och återskapas i ett senare skede (V2) bevarandeplaner. (V4)</p> <p>Skyddade (V1) skydd, hållbart brukande som nyttjande (V2) Skyddas (V2) Skydd (V4) säkerställa skydd åt alla biotoper och arter som finns inom EU (V4) Hänsyn (V3) -II- (V6)</p> <p>hänsyn ska tas (V3)</p> <p>Upprätthållas (V7)</p>
<p>13 Skyddat <i>Naturreservat (V1)</i> -II- (V1) -II- (V1) -II- (V7) -II- (V8) -II- (V8)</p> <p><i>Reservatets yta är 65 ha (V8)</i></p> <p><i>Riksintresse (V3)</i> <i>Riksintresseområdet (V8)</i></p> <p><i>Natura 2000-områden (V4)</i> -II- (V4) -II- (V4)</p>	<p>11 Mänsklig parker, naturområden och olika sport- och fritidsverksamheter (V5) parker, naturområden samt sport- och fritidsanläggningar (V5) parken eller naturen (V6) Parker och naturområden (V6)</p> <p>Parker (V6)</p> <p>Natur (V6)</p>	<p>5 Växter och djur stor betydelse för skogens växter och djur. (V1)</p> <p>rikt och livskraftigt växt- och djurliv (V2)</p> <p>naturskogspräglad. (V4)</p> <p>Kulturhistoriskt skogs- och odlingslandskap (V8)</p> <p>ostört och har behållit sin vildmarksprägel. (V4)</p>	<p>12 Mänsklig användning områden för friluftslivet(V1)</p> <p>Motion och möjlighet att stressa /.../ folkhälsan. (V5)</p> <p>rikt vardags- och friluftsliv, god folkhälsa (V5)</p> <p>Upplevelser (V5)</p> <p>behov och utbud (V6)</p>

<p>-II- (V4)</p>	<p>Friluftslivet (V7)</p> <p>träd/trädgrupper (V1) växtlighet i form av träd och buskar (V2)</p> <p>Allé (V4) Promenadstråk (V8)</p>		<p>rekreation /.../ utöva sport /.../ rörligt friluftsliv (V5)</p> <p>ger rekreation/.../ aktiviteter, välbefinnande och avkoppling (V6)</p> <p>rekreation som promenader, lek, motion och enklare friluftsliv. (V6)</p> <p>fiske, kanotpaddling, bär- och svamplockning, vandring, skridsko- och skidåkning samt vandring /.../ småvägar och stigar (V8)</p> <p>bad- och båtliv, kanotpaddling, fiske, fågelskådning, skridsko- och skidåkning, natur- och kulturupplevelser samt vandring (V8)</p> <p>bad- och båtliv (V8)</p> <p>Friluftsområde behöver Fler anordningar (V8)*</p>
<p>5</p> <p>Områden</p> <p>Mark- och vattenområden (V2)</p> <p>Grönområden (V5) -II- (V6) -II- (V6) -II- (V6)</p>	<p>9</p> <p>Jordbruk</p> <p>jordbrukslandskap med gamla anor (V3)</p> <p>länets största periodiskt översvämmade odlade marker (V3)</p> <p>betad sankmark och fuktäng (V3)</p> <p>Naturbetesmarker (V3)</p> <p>Hagmarkerna (V3) uppodlad åkermark. (V4) två hagmarker i en uppodlad dalgång (V4) olika typer av hagmarker (V4) sjöar och mindre åkrar och betesmarker (V8)</p>	<p>5</p> <p>Friluftsliv</p> <p>friluftaktiviteter och upplevelsevärden (V8)*</p> <p>Friluftslivet (V8)</p> <p>rika möjligheter för ett rörligt friluftsliv. (V8)</p> <p>orörd natur till fritids- eller sportmötesplatser med folkliv och social samvaro. (V5)</p> <p>rekreationsområden (V8)</p>	<p>4</p> <p>Ekologiska värden</p> <p>återställa den ekologiska balansen (V8)</p> <p>Ekologiska och biologiska /.../stärkas och möjliga barriäreffekter minskas. (V2)</p> <p>beaktas för att ge en god livsmiljö. (V6)</p> <p>högre biologisk mångfald (V8)</p> <p>använts som bete (V4)</p>
<p>5</p>	<p>8</p>		<p>3</p> <p>Som resurs</p>

<p>Rekreation anläggningar för sport- och fritidsverksamheter (V5)</p> <p>tätortsnära rekreatiomsområden (V6)</p> <p>Friluftsområde (v6)</p> <p>samlade rekreatioms-, natur- och kulturmiljövärden. (V7)</p> <p>två områden av riksintresse för friluftslivet (V8)</p>	<p>Mångfald biologisk mångfald (V1) Nyckelbiotoper (v1) nyckelbiotop är ett skogsområde (V1) sänkt slättsjö med stora strandängar och är av stort värde för fåglar (V3) Fågelsjöar (V3) arter och deras naturområden (V4) biotoper och arter (V4) Fågellivet rikt (V3)</p>		<p>naturliga förutsättningar ska /.../ nyttjas vid planering och exploatering för en god resursanvändning. (V2)</p> <p>Sammanbinda (V6)</p> <p>representativt exempel (V8)</p>
<p>8 Form gröna kilar (V7) -II- (V7) -II- (V7) Kilområde (V7)</p> <p>sammanhängande grönstruktur (V6) Grönstrukturen (V7) regionala grönstrukturen (V7) övergripande struktur av grönområden (V7) grön infrastruktur (V2)</p> <p>värdekärnor (V7)</p>	<p>5 Vatten Våtmarker(na) (v2) -II- (V3)</p> <p>Sjökullarna (V4) -II- (V4)</p> <p>Husaån (V4)</p> <p>opåverkade sjöar med klart vatten och omväxlande terräng (V8)</p> <p>Sjön (V8) -II- (V8) sjön /.../ strand (V4)</p>		<p>5 Tillgänglighet god tillgång (V5)</p> <p>gröna entréer för ökad tillgänglighet (V6)</p>
<p>5 Avstånd 300 meter från bostad (V6)</p> <p>inom en kilometer från bebyggelse (V6)</p> <p>längre bort än en kilometer (V6)</p> <p>minst 500 meter breda och inkl. buffert helst totalt 1,5 kilometer (V7)</p> <p>Leden är 124 kilometer (V7)</p>	<p>5 Skyddsområde naturvårdsavtal, biotopskyddsområde och naturreservat (V1)</p> <p>Natura 2000-område och naturreservat. (V3)</p> <p>Natura 2000 (V4)</p> <p>Reservatet (V8)</p>		
<p>2 Entréer Stråk och inbjudande entréer</p>	<p>2 Idrott idrottsplats med motionsspår (V6)</p>		

(V6) gröna entréer (V6)	naturstigar, ridcenter och golfbana. (V6)		
1 Negativt Barriärer och otrygga passager (V6)			

Vallentuna DP			
Form	Innehåll Fysiskt	Innehåll Abstrakt	Syfte
3 Naturreservat Naturreservat (P6) Naturreservat (P7) Naturreservat (P7)	5 Park/lek Parkmark(s) (P2) -II- (P19) -II- (P22) lekplatser (P24) -II- (P24)	7 Park Park(er) (P1) -II- (P5) -II- (P7) -II- (P12) -II- (P12) Parkmark (P6) parkändamål, sociodukt (P12)	3 Påverka påverka miljö, hälsa och upplevelse (P2) Hänsyn (P4) inte innebära någon negativ påverkan (P23) säkerställs ansvaret för iordningställande (P18)
1 Grön zon grön zon* (P7) Grönzon* (P12)	3 Öppna ytor Gräsyta (P1) -II- (P6) Ängsytor (P24)	7 Område Naturområde (P1) Vattenområde (P4) Närgrönområde (P5) Rekreatiomsområden (P24) -II- (P24) -II- (P7) Uteplats (P10)	2 Trivsamt trivsam boendemiljö (P1) -II- (P12)
1 Allmän plats allmän plats (/.../ PARK) (P18)	3 Skydd Strandskydd (P4) -II- (P4) Biotopskydd (P4)	4 Värden Naturvärden (P6) Natur- och kulturvärden(P23) -II- (P23) Natur (P24)	2 Ekosystemtjänst biologisk betydelse (P4) Dagvattenhantering (P16)
1 Plats Vallentunasjön (P5)	3 Växtlighet trädrad /.../ lönnar (P6) buskar /.../ träd, /.../pilträd (P6) Växtlighet (P13)	5 Landskap Landskapet (P12) Landskapet (P12)	2 Mänskligt nyttjande Rekreatiomsområde (P7) lärande, rörelse, lek och social möten (P24)
	1 Vatten Ytvatten (P5)	1 Känsligt ekologiskt känsligt (P23)	2 Använda lanspråktagande (P22) Komplettera (P1)
	1 Utformning nedsänkta växtbäddar (P16)		1 Hålla ihop hålla ihop de sociala sammanhangen och landskapet (P12)

KODNING FÖR KUNGÄLV

Kungälv Översiktsplan

Kod: K + nummer i vilken ordning rubriken kommer.

K står för förkortning av Kungälv

Textstycken är baserat på sidor från kapitel Höga natur- och kulturvärden s. 26-28 och Naturmiljö och friluftsliv s. 66-68

Kungälv ÖP	
Textstycke	Kod
Inledning	Ku1
Ett varierande landskap	Ku2
Tätorternas närströvområden	Ku3
Naturmiljö och friluftsliv + Särskilda hushållningsbestämmelser	Ku4
Riksintresse	Ku5
Natura 2000	Ku6
Stora opåverkade områden	Ku7

Kungälv Detaljplan för Krabbetorget m.fl.

Kod: K + nummer i vilken ordning rubriken kommer.

K står för förkortning av Krabbetorget.

Kungälv Detaljplan	
Textstycke	Kod
Sida 7, Planens syfte och huvuddrag	K1
Sida 8	K2
Sida 9	K3
Sida 10	K4
Sida 11	K5
Sida 12	K6
Sida 13	K7
Sida 14	K8
Sida 15,16	K9
Sida 17	K10
Sida 18,19	K11
Sida 20,21	K12
Sida 22,23	K13
Sida 24	K14
Sida 25	K15
Sida 26	K16

Kungälv ÖP Form	Innehåll Fysisk	Innehåll Abstrakt	Syfte
<p>25 Reservat och skydd</p> <p>Naturresevat (områdena)(Ku2) -II- (Ku5) -II- (Ku5) -II- (Ku8) -II- (Ku8) -II- (Ku8) -II- (Ku8) -II- (Ku8) -II- (Ku8)</p> <p>19 naturresevat (Ku8) Skärgårdsresevatet (Ku8) Reservaten (ku8)</p> <p>Riksintresse(områdena) (Ku5) -II- (Ku8)</p> <p>Natura 2000-område (Ku6) -II- (Ku6)</p> <p>Fågel och sälskyddsområde (Ku8)</p> <p>Skyddsområden (Ku8)</p> <p>Biotopskyddsområden (Ku8)</p> <p>strandskydd*(Ku5) -II- (Ku8) -II- (Ku8) -II- * (Ku8) -II- * (Ku8) utökade strandskydd (Ku8)</p>	<p>13 Specifikt natur</p> <p>artrika ädellövskogar, naturbetesmarker och våtmarker (Ku2)</p> <p>Lövskog (Ku6) Barrskogslandskap (Ku6)</p> <p>älvdalgångarna, den kuperade odlingsbygden, kust- och skärgårdslandskapet/.../urbana miljöerna. (ku2)</p> <p>alléer, pilevallar, naturliga bäckfåror, stenmurar, odlingsrösen, åkerholmar, källor med omgivande våtmark i jordbruksmark. (Ku8)</p> <p>dalgång med våtmarker och betesmarker. Inslag av lövskog (Ku6)</p> <p>skogs- och jordbruk (Ku2)</p> <p>lågglänta ängsmarker /.../ åkermark (Ku2)</p> <p>Skogen (Ku2)</p> <p>lövskog, bl a bokskog (Ku6)</p> <p>Klåverön, ö med kala berg och ljunmarker, klåvor, lövskog vid bergsstup (Ku6)</p> <p>ekhage, lövskog med bok och ek (Ku6)</p> <p>ljunghedsbränning med mycket rik flora, ädellövskog, hagmark, ljunghed (Ku6)</p>	<p>12 Naturmiljö</p> <p>Livsmiljöer (Ku8)</p> <p>naturmiljön. (Ku8)</p> <p>växt- och djurlivet (Ku8)</p> <p>olika landskaps- och naturtyper (Ku2)</p> <p>Vildmarkspräglade (Ku2)</p> <p>naturen (Ku3)</p> <p>natur- och kulturmiljöer /.../ boendemiljöerna (Ku1)</p> <p>tätortens gröna miljöer (Ku1)</p> <p>omgivande landskapets gröna miljöer (Ku1)</p> <p>närklimat (Ku1)</p> <p>Grönområden (Ku1)</p> <p>Grönska(Ku3)</p>	<p>25 Skydda</p> <p>förutsättningar för bevarande (Ku1) Bevara (Ku7) Bibehålla (Ku2)</p> <p>Hänsynsrekommendationer (Ku5)</p> <p>Ingrepp med negativa effekter /.../får inte genomföras (Ku6)</p> <p>exploatering /.../stor försiktighet/.../ åtgärder ska undvikas (Ku7)</p> <p>Åtgärder som ej får skada (Ku8)</p> <p>extra hänsyn (Ku8)</p> <p>begränsningar av fiskemetoder (Ku8)</p> <p>skydd enligt 7 kap MB berörs. (Ku8)</p> <p>Skydda(de) (Ku2) -II- (Ku2) -II- (Ku3) -II- (Ku4) -II- (Ku5) -II- (Ku8) -II- (Ku8) skyddas mot åtgärder som påtagligt påverkar områdets karaktär (Ku7)</p> <p>(generellt) Biotopskydd (Ku8) -II- (Ku8)</p> <p>Strandskydd(et) (Ku8) -II-(Ku8) -II-(Ku8) -II-(Ku8)</p> <p>Strandskyddsintresset (Ku8)</p>

<p>18 Områden Grönområden(a) (Ku1) -II- (Ku2) -II- (Ku2)</p> <p>sammanhängande grönområden (Ku2)</p> <p>tätortens gröna miljöer (Ku1) omgivande landskapets gröna miljöer (Ku1)</p> <p>Naturområden (Ku3) -II- (Ku3) nätverk av särskilt värdefulla naturområden (Ku6) Naturskogsområden (Ku6)</p> <p>Närströvområde(na) (Ku2) -II- (Ku3)* -II- (Ku3) -II- (Ku3) -II- (Ku3)</p> <p>tre ytterligare områden (Ku8)</p> <p>opåverkade områden (Ku7)</p> <p>mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö (Ku8)</p> <p>oexploaterade områden i tätorterna (Ku3)</p>	<p>11 Kust och hav Kusten (Ku2)</p> <p>yttersta kustbandet (Ku2)</p> <p>estuarium, grunda havsvikar (Ku6)</p> <p>Skärgård(en) (Ku6) -II- (Ku8)</p> <p>grund vik med havssträndängar (Ku6)</p> <p>havsvattenmiljöer. (Ku8)</p> <p>mindre öar i skärgården (Ku8)</p> <p>Öringpopulationen (Ku8)</p> <p>Sjöar (Ku8)</p> <p>sjöar, älven /.../ vattendrag (Ku8)</p>	<p>10 Värden kultur- och naturvärden (Ku1) -II- (Ku4)</p> <p>Naturvärdena (Ku1) -II-(Ku2)</p> <p>attraktiva målpunkter. (Ku2)</p> <p>naturvårds- och friluftsvärdena (Ku3)</p> <p>geologiskt intressant ö (Ku6)</p> <p>spännande och varierande miljö (Ku1)</p> <p>skyddsvärd natur. (Ku2) -II- (Ku2)</p>	<p>8 Rekreation Närrekreation (Ku3)</p> <p>rekreation i nära anslutning (Ku3)</p> <p>rikt friluftsliv (Ku2)</p> <p>Rekreativvärde (Ku2)</p> <p>naturvärden och friluftslivet (Ku4)</p> <p>rörliga friluftslivet (Ku6)</p> <p>användningen av områden bl. a. för rekreation. (Ku7)</p> <p>Friluftsliv/.../livsvillkoren(Ku8)</p>
<p>8 Kust och hav kust- och skärgårdslandskapet. (Ku2) kustnära områden (Ku8)</p> <p>Kustzonen (Ku2) -II- (Ku2) -II- (Ku2)</p> <p>Kustområdena och skärgården (Ku4)</p> <p>Havsområdet (Ku7) -II- (Ku8)</p>	<p>10 Skyddade naturreservat. (Ku1) -II- (ku2) -II- (Ku8)</p> <p>Natura 2000-nätverk (Ku2) Natura 2000 (Ku6) -II- (ku6)</p> <p>riksintresse för naturvård och friluftsliv. (Ku2) riksintresse för naturvård (Ku5) riksintresse för friluftslivet (Ku5)</p>	<p>1 Landskapsbilden Landskapsbilden (Ku8)</p>	<p>5 Hälsa god livsmiljö (Ku1)</p> <p>ger välbefinnande/.../värde för vårt välmående. (ku3)</p> <p>god biologisk mångfald, gott närklimat, god luftkvalité samt en spännande och varierande miljö (Ku1)</p> <p>positiva effekter /.../ skolbarnens utveckling, för hälsa hos vuxna och äldre, för</p>

	Riksintresse (Ku4)		avkoppling efter stress och för rehabilitering efter sjukdom. (Ku2) välbefinnande (Ku3)
6 Delar gröna kilar(na) (Ku2) -II- (Ku2) -II- (Ku2) -II- (Ku2) markanvändningen i mötet mellan tätort och landsbygd. (Ku2) Landskapsavsnitt (Ku2) Jordbrukslandskapet (Ku2) attraktiva målpunkter. (Ku2)	4 Biologisk mångfald biologisk mångfald(en) (Ku1) -II- (Ku1) -II- (Ku7) livsmiljö för hotade djur eller växtarter (Ku8)	1 Naturkontakt Naturkontakt (Ku2)	5 Resurs tillgång /.../resurs (Ku1) (invånare och besökare) attraktiva målpunkter. (Ku2) Attraktivitet (Ku2) friluftslivet /.../ attraktionskraft (Ku2) högproduktiv åkermark (Ku2)
5 Platser Göta och Nordre älvs dalgångar, Svartedalen, (Anråseån, Hake-, Marstrands- och Sälöfjorden, Hållsungamyren, Nordre älvs estuarium) (Ku5) -II- (Ku5) -II- (Ku7) Södra Bohusläns kust, Göta älv - Nordre älv, Öckerö-Styrsöskärgårdarna, Svartedalen (Ku5) Marstrandskärgården (Ku5)	3 Grönstruktur Grönstruktur (Ku1) parker (Ku1)		3 Abstrakt syfte behovet /.../ tillgodoses. (Ku1) stor efterfrågan (Ku3) Förbinder (Ku1)
4 Ytor Betydande arealer (Ku2) stora opåverkade områden (Ku7) 13 000 hektar land- och vattenmiljöer (Ku8) 1 115 ha land- och vattenmiljöer (Ku8) små grönytor (Ku3)			2 Negativ påverkan värden av stor betydelse för regionens utveckling kan komma att hotas. (Ku2) fiske ska anses som påverkan beror uteslutande på metoderna. (Ku7)

(K5) strandskyddsområde. (K5) Naturreservatet (K7)	Gångvägar (K7)		bostadsbebyggelse (K1) stor exploatering (K7) flyttas inom planområdet (K10) i anspråk för byggnation (K14) tas i anspråk (K16) Bebyggs (K17)
4 Park Park(en) (K6) -II- (K7) -II- (K17) Fontin (Parken) (K7) -II- (K9)	2 Vatten Älven (K9) Ytvatten (K14)	4 Grönyta Utemiljöerna (K17) (grönområde) av låg kvalitet (K16) Grönyta (K17) Grönytor (K17)	3 Bebyggelse ta ned den upplevda skalan (K13) göra byggnaden mindre framträdande (K13) fastighetsgräns markeras (K14)
1 Plats Nordre älv (K9)	1 Skyddade objekt biotopskyddade objekt (K5)	1 Siktlinjer Siktlinjer (K11)	2 Dagvatten infiltrationsyta för dagvatten (K17) förutsättningarna att ta hand om, fördröja och rena dagvatten (K17)
			1 Ekologiskt hållbar ekologiskt hållbara (K3)
			1 lanspråkstagande används dock inte (K7)